

Glavni urednik
Marjan Horvat

Odgovorni urednik
Ciril Brajer

Telefon
311-956, 313-942
Naročnina
in prodaja 321-255
Telefaks 317-298
Naslov:
ČZP Enotnost
Dalmatinova 4,
Ljubljana

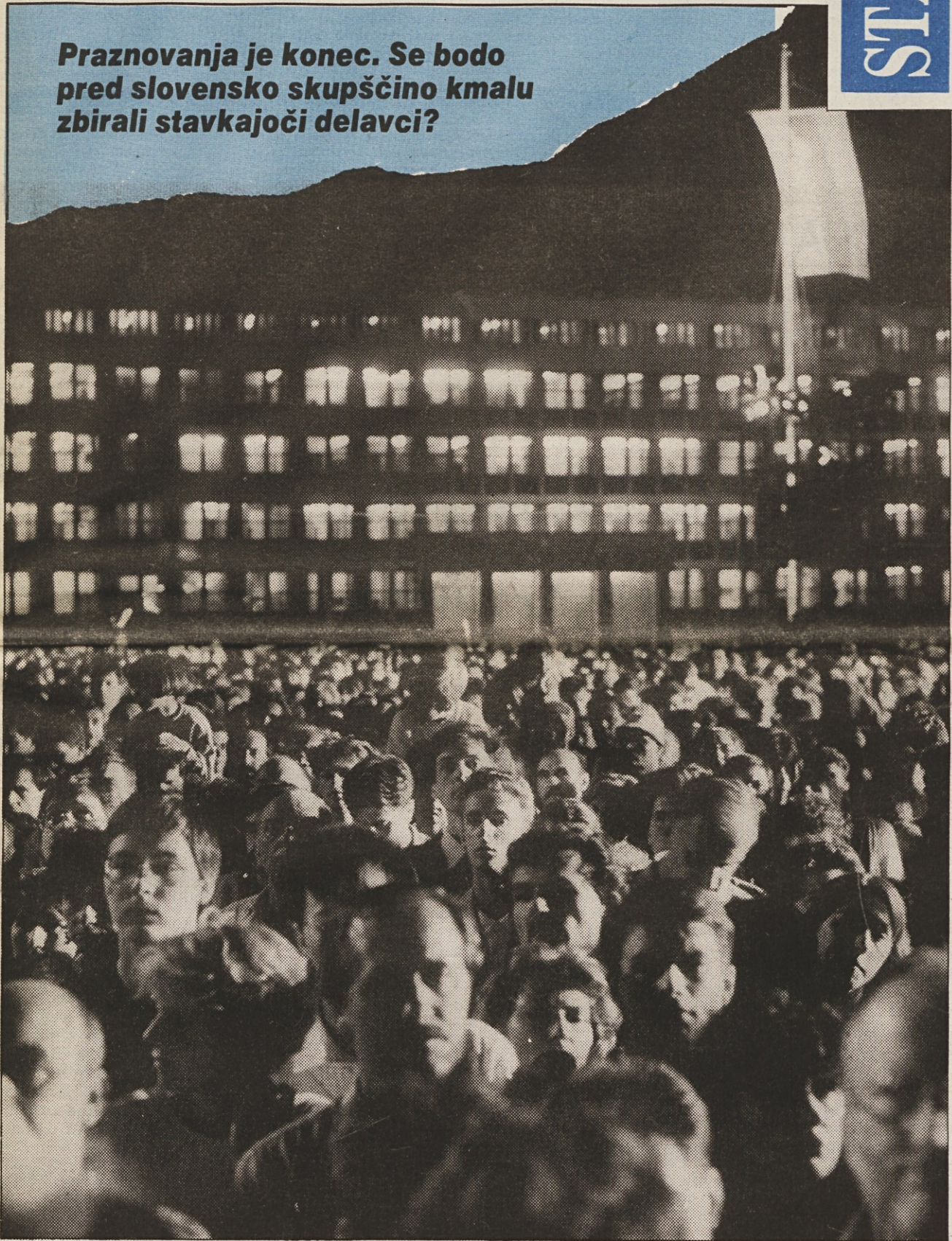
časopis slovenskih delavcev

Ljubljana, 3. julija 1992, št. 27, letnik 51, cena 72 tolarjev

št. 27

STAVKOVNI VAL

Praznovanja je konec. Se bodo pred slovensko skupščino kmalu zbirali stavkajoči delavci?

Od kod vzeti

Slovenski železničarji so minulo sredo stavkali in ustavili vlake. S tem so pokazali svoje nezadovoljstvo, ker, kot sami zatrjujejo, slovenska vlada ni izpolnila obljube o izplačilu regresa za letni dopust. Namesto dogovorjenega regresa v znesku 42.600 tolarjev (bruto) so železničarji doslej dobili le 18.500 tolarjev (bruto).

Na tiskovni konferenci, ki jo je zaradi stavke železničarjev sklicala vlada, so ministri med drugim povedali tole:

Jožica Puhar, ministrica za delo: »Ministrstvo je pretehtalo vse argumente in presodilo, da drugega dela regresa ni moč izplačati. Pogodbe smo z železničarji podpisovali v časih, ki niso bili rožnati, vendar pa so sedaj gospodarske razmere še slabše. Ob tem je potrebno povedati tudi to, da so povprečne plače v železniškem gospodarstvu za 30 odstotkov višje od gospodarskega povprečja in, kot ugotavlja vlada, je to največji železničarski naskok nad povprečnimi gospodarskimi plačami v zadnjih nekaj letih.«

Marjan Kranjc, minister za promet in zveze: »Stališče vlade je, da je nemogoče pristajati na politiko, po kateri nekdo ne plačuje niti prispevkov, pa si hoče izplačati tako velik regres. Zahtevani regres je eden najvišjih v omenjenih dejavnostih. Vsi, ki so vezani na proračun, pa so si izplačali več kot 18.500 tolarjev regresa, bodo razliko vračali.«

Mitja Gaspari, minister za finance: »Iz proračuna bo letos šlo za železniško gospodarstvo več, kot smo načrtovali. Primanjkljaj naj bi bil 18 milijard, če pa bi nadaljevali sedanjo pot, bi bila izguba konec leta več kot dvakrat tolikšna. Tega denarja nimamo od kod vzeti. Železniško gospodarstvo ne posluje pozitivno, zato nima podlage, da bi si izplačalo kakršnekoli regrese, kaj šele višje.«

V tej številki preberite:

Tekstilna industrija pred kolapsom

Begunci: odpiranje poti domov

Se bomo na volitvah odločali za Indijo Koromandijo?

Kdo prodaja »naše« naboje

Zakaj pokojninsko zatišje

Boris Rugelj

DE, četrtek 20⁰⁰

Vlada in sindikati: otipavanje

Odhajamo iz poslopja slovenske vlade, s sestanka predstavnikov Svobodnih sindikatov in predstavnikov vlade, na katerem so izmenjali mnenja o odprtih vprašanjih socialnega sporazuma, in sprašujemo predsednika ZSSS, mag. Dušana Semoliča: »Ste z vsebino sestanka zadovoljni? Je bil sestanek to, kar ste pričakovali?«

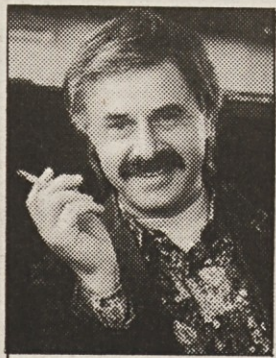
»Ja, realno smo pričakovali to in smo zadovoljni. Čeprav...« Semolič stavka ni končal, je pa misel nekajkrat poudaril na sestanku. Vlada se je doslej pogovarjala na mnogih koncih in z raznimi dejavniki o gospodarskem programu in poteh za njegovo uresničitev. Med drugim tudi že z desetimi sindikati o socialnem paktu (vseh sindikatov je 34). Enajsti sindikat za pogovore je bila Zveza svobodnih sindikatov, najmočnejša sindikalna skupina, in to na njeno željo. Svobodni sindikati so želeli pogovor z Drnovškom, toda ta se bo, kot je na tem sestanku dejal podpredsednik vlade Viktor Žakelj, sestal samo z vsemi sindikati skupaj, že prihodnji teden. Takrat bo vlada svojim partnerjem in sopolisnikom socialnega pakta ponudila

svojo različico le-tega. Na informativno-protokolarni sestanek pa je Drnovšek poslal svoje desne roke pri tej tematici: Žaklja, Puharjevo, Rigelnika, Gasparija.

Kot prejšnji tudi zdajšnji predsednik vlade kot po pravilu ne pride na sestanke s predsednikom Svobodnih sindikatov, in to Semoliča upravičeno moti.

Sestanek je bil res informativno-protokolaren. In zelo prijateljski, saj so eni in drugi zelo pazili, da ne bi bila nobena beseda izrečena v povišanem tonu. Če je med sestankom s katere koli strani zazvenel kak nasprotni argumentom popuščajoč ton, smo ga prav zaradi polikčnosti debate preslišali.

Kaj lahko po vseh teh otipavanjih nasprotnika in vljudnih besedah pričakujemo na pravem delovnem sestanku med vlado in sindikati? Pričakujemo, da bo vlada trdno vztrajala pri svoji različici nacionalnega konsenza o politiki cen in plač. Puharjeva je trdno postavila, da so vse zahteve Svobodnih sindikatov že zajete v osnovah gospodarske politike vlade in da se je torej treba pogovoriti le o plačah in cenah. Rigelnik pa je pristavil, da ni mogoče odstopati od načrtovane politike zaostajanja plač za inflacijo. Ker imajo Svobodni sindikati, kot smo včeraj slišali Semoliča, Mikliča in Mišiča, precej trdne argumente za svoje zahteve – te se ne tičejo samo plač in cen, ampak tudi pravic delavcev v postopku lastninjenja in pravic ob stečajih in še česa, se obeta trd in negotov spopad med vlado in sindikati. Saj konec koncev Rigelnikovo opozorilo na težave, ki čakajo gospodarstvo in zaposlene v septembru zaradi upada proizvodnje in izvoza v dopustniškem času in zaradi že sicer velike nelikvidnosti, tudi ni iz trte izvito.

Piše: Ciril Brajer

Pred vročimi dnevi

Po fizikalnih zakonih mraz stvari krči, na vročini se pa raztezajo. Za DE pa ta zakon ne velja. Ko pridejo vroči dnevi, se vsako leto skrči na dvanajst strani.

Zakaj bi končno spoštovali prav ta zakon, ko vendar kršimo še marsikatero, ki sicer velja za trdnega kot skala. Recimo tistega, da ima šef vselej prav!

Saló na stran. Držimo se stare tradicije in do jeseni bralcem ponujamo poletno zasnov. Čeprav v zmanjšanem obsegu, to pomeni vsaj enako bogato vsebino, a v malce lahkotnejši obleki. Žal to poletje ne bo brezskrbno, razburkano politično prizorišče ne obeta sezone kislih kumaric. Bitka med levico in desnico bo vse bolj vroča, začena se predvolilno klanje, družbeno premoženje, kar ga je še ostalo, zaradi počitnic tudi ne bo prav nič bolj varno...

Vse bolj prazni žepi in vse dražje življenje ne dovoljuje poletno frfotavega časnikarstva. Teme se ne bodo rojevale v senci gostilniške lipe ob vrčku hladnega piva. Poskusili bomo sicer biti kar se da vedri, a pri tem paziti, da ne bo zbledela tista misel, ki DE kljub nenaklonjenim časom žene naprej.

Za nas ima še naprej vedno prav delavec, šef si zna sam pomagati. Torej tudi v pasjih dneh na manj straneh s poletnim nadihom velja: Če vam jemljejo pravice, če vam kradejo tovarno, če vas goljufajo pri kolektivni pogodbi, če vam hočejo prodati počitniški dom, ki ste ga zgradili sami, če pač počno z vami to, kar počno z delavci že nekaj let, se DE še naprej prizadeva, da bi vam pomagal.

Najprej s tem, da bo njegova cena morda edina, ki se do jeseni ne bo povečala. Saj že zdaj ni večja, kot vas stane recimo škatlica cigaret ali steklenica piva. Med dopusti bo kajpak razlika, na žalost, vse bolj v prid temu, da vzamete v roke DE in pozabite, da si piva sploh ne morete več privoščiti.

Klavrna tolažba, a skrbno branje DE vam bo pojasnilo vsaj to, zakaj in zaradi koga je tako. Če že ne moremo preprečiti, da bi bili besni, vam lahko pomagamo odkriti, na koga kaže zlit žolč. In kako, da bo čimbolj zaleglo!

Sicer pa to ni nič novega. To počnemo kar naprej. Novost pa je, da bomo DE od naslednje številke naprej tiskali dan prej. Bralci ga boste tako dobili pred koncem tedna in prišli v ponedeljek v službo ravno prav nabrušeni.

Z DE boste lažje stavkali, z DE imate več možnosti, da vas ne vržejo na cesto po krivici, da vam ne pokradejo vsega, kar ste ustvarjali sami, da vas plačajo za pošteno delo...

Mi vam tega kajpak ne moremo zagotoviti. Za to se boste morali boriti sami, v svojih sindikatih – a z DE vam bo vseeno lažje. In potem bo morda uvodnik v čas dopustov drugo leto bolj vesel.

Pismo gospodu Grosu!

Po radiu in televiziji smo poslušali razpravo o Tekstilindusu, kjer je govoril g. Gros.

Lahko odkloni kupca Tekstilindusa, saj ne živi od podpore z zavoda za zaposlovanje. Vsem je znano, koliko znaša ta podpora. Za njegovo informacijo in za vse tiste, ki tega ne vedo: ta podpora znaša 8.200 tolarjev. Nekateri dobio tudi manj. »Pametnega« gošpoda sprašujemo, kako naj s to »revščino« plačamo položnice in živimo mesec dni??? Kako naj razložimo otrokom, da ni denarja niti za ubogo liziko? Kako naj kupujemo šolske knjige in potreščine? Kako naj nahranimo podhranjene otroke? Ali se gospod Gros zaveda, da je naša revščina, vsak dan večja in da jo vsak dan težje prenašamo? Odbije nekoga, ki nam lahko da naš vsakdanji kruh. V Tekstilindusu so večinoma delali delavci z juga in ver-

jetno ima g. Gros načrt, da vse te delavce pošlje z vlakom v kraj, od koder so prišli. Toda na žalost bo še nekaj časa počakal, zaradi vojne vlaki ne vozijo. Tudi se mi ne pustimo. Pred leti so vozili iz Slovenije avtobusi na jug po delavce, zdaj bi jih radi vrnili nazaj. Toliko let smo delali za majhen denar in polnili občinsko blagajno. Takrat, ko smo dobro poslovali, smo dajali denar drugim, kot npr. Sava, Planika, Alpetour – Hoteli, Polzela nogavice, Železniški in vodni prevoz. Pametneje bi bilo vložiti denar v nove stroje in preprečiti veliko nesreč ter veliko številu delovnih invalidov. (Vsak delavec v proizvodnji je že po 4-5 letih dela invalid zaradi zastarele tehnologije.) Tega se na občini niso zavedali, oni so samo videli naš denar. Zdaj se g. Gros hvali s tem, da lahko sam kupi Tekstilindus, mi se pa sprašujemo, kje je dobil toliko denarja?! Lansko leto, ko smo se borili za svoj regres, nam je rekel, citiramo: »Delavci Tekstilindusa lahko pasejo travo, regresa pa naj ne pričakujejo!« Lanski regres še pričakujemo. Zaradi nas naj on začne pasti travo, da bomo videli, kako se pase trava in ali je nos pri tem ovira. Ali italijanske kupce zavrača zato, ker se boji, da bodo »pisarniške gospe in gospodje« ostali brez dela?! Pred stečajem je

v imenovani tovarni delalo 1320 delavcev v proizvodnji in okrog 500 pisarniških lenuhov. Če bi bili gospodje in gospe pridni kot delavci v proizvodnji, gotovo ne bi prišlo do tega. G. Gros, ali bodo zaradi vašega razkošja delavci v kranjskih tovarnah postali balkanski Kurdi???

Delavci Tekstilindusa

Poziv novinarjem

Spoštovane kolegice, spoštovani kolegi!

Med novinarskimi hišami, ki so bile v vojni na Hrvaškem najbolj prizadete, izstopa primer dnevnika Glas Slovenije s sedežem v Osijeku. Ubit je bil en novinar iz njihovega uredništva, nekaj pa jih je bilo ranjenih, tudi huje. Zgradba uredništva je močno poškodovana, stanovanja in hiše novinarjev so poškodovane ali porušene, vozila uredništva in novinarjev so uničena, prav tako je uničena praktično vsa fotografska oprema. Novinarji, ki so kljub nemogočim razmeram vsak dan pripravljali svoj dnevnik, so po dolgih mesecih šele sredi junija smeli iz kleti, kjer so delali in živeli. Ob svojem lastnem delu so skrbeli za številne tuje novinarje, praviloma

veliko bolje opremljene za poročanje s fronte, in jih obvarovali pred poškodbami. Zdaj kolegi iz Glasa Slavonije skušajo preživeti z zamenjenimi plačami in si zasilno urediti domove.

Za pomoč so se obrnili na hrvaški novinarski sindikat. Sindikat novinarjev Slovenije in Društvo novinarjev Slovenije pa pozivata svoje člane in novinarske hiše v naši državi, da se tudi oni vključijo v solidarnostno akcijo zbiranja pomoči. Denarne prispevke nakazuje na račun Sindikata novinarjev Slovenije, z oznako »Za Glas Slavonije«, o drugih oblikah pomoči (zlasti kosi fotografske in druge opreme za novinarsko delo) pa pisno obveščajte Sindikat novinarjev Slovenije, kjer so na voljo še dodatne podrobnosti. Akcija bo predvidoma trajala do konca julija 1992, z njo bomo seznanili tudi Mednarodno novinarsko federacijo (IFJ).

Žiro račun Sindikata novinarjev Slovenije, Koper je: 51400-678-40071.

Lepo pozdravljeni!

Predsedujoči Društva novinarjev Slovenije
Mirko Munda

Predsednik Sindikata novinarjev Slovenije
Vencslav Japelj

DEMOKRACIJA PA TAKA

S prihodom demokracije in demokratičnega izražanja interesov smo si v sindikatih obetali, da bomo tudi v tako visokem domu, kot je parlament, izražali sindikalne interese, to je interese članstva-delavstva. Vsaj mi smo si parlamentarno demokracijo tako predstavljali.

Toda na zadnji seji škofjeloške skupščine smo se lahko prepričali, da ni tako. Dogodek mi bo kot človeku pa tudi sindikalnemu voditelju ostal v spominu še nekaj časa in nad njim se velja resno zamisliti. Gre za skupino poslancev, ki so glasno nasprotovali mojemu nameravanemu nastopu na zasedanju skupščine.

V območni organizaciji Zveze svobodnih sindikatov Gorenjske smo pripravili gradivo, s katerim smo utemeljili zahtevo po izdajanju listin (zadolžnic) za premalo prejete osebne dohodke v podjetjih, kjer ne dosega plač v višini, dogovorjeni v kolektivnih pogodbah. Te listine bi pomenile neko vrsto zadolžnic, ki bi jih delavci uporabili v procesu lastninjenja podjetja. Problematika je bila uvrščena na dnevni red. Na

pobudo enega od delegatov, naj zadevo dodatno obrazložim, mi je predsedujoči dal besedo. Tedaj pa je skupina poslancev brez argumentov glasno protestirala in zavrnila moj nastop. Je morda njihov argument to, da parlament ni mesto za izpostavljanje delavskih eksistenčnih vprašanj, kršenje zakonodaje in odtujevanje premoženja, ki so ga desetletja soustvarjali? Na srečo jim ta poskus ni uspel – predsem po zaslugi pokončne držbe predsednika občinske skupščine, ki je kot predsedujoči uspel profesionalno razrešiti ta »proceduralni zaplet«. Javno in v imenu več kot 11.000 članov ZSSS škofjeloške občine se zahvaljujem poslanecem, ki so mi z glasovanjem omogočili, da sem svoj »posel« opravil tako, kot ga mora opraviti predstavnik sindikata. S tem so dokazali, da jim stiska delavstva ni tuja in da se njihovi interesi lahko branijo tudi v občinski skupščini.

Tisti peščici poslancev, ki je še naprej nasprotovala mojemu nastopu, pa velja javno vprašanje: kdo in kdaj jih je pooblastil za tako početje? To vsekakor niso bili škofjeloški delavci – člani ZSSS. Vedite, da so ti delavci in predvsem ti dobri in vestni davkoplačevalci, pa nenazadnje tudi volilci. In to si velja zapomniti na naslednjih volitvah.

Sandi Bartol

SVOBODNI SINDIKATI SO BILI KOREKTNI!

Kaj je reprezentativnost, kdo je reprezentativen, kakšni so kriteriji za reprezentativnost, kdo in na kakšen način jo lahko dokaže, bo, kot se zdi, še nekaj časa burilo duhove na Slovenskem.

Konfederacija sindikatov 90 Slovenije v svojem nedavnem sporočilu javnosti z naslovom »Reprezentativnost mimo zakona«, ministrici za delo Jožici Puhar očita samovoljna dejanja pri določanju delegatov za 79. zasedanje Mednarodne organizacije dela v Ženevi.

Konfederaciji bi morala biti sindikalna scena na Slovenskem vendarle že dolgo znana. Po mojih izkušnjah pa je nekaterim v Sloveniji znana bolj, drugim manj. Nekatera vabila ministrstva za delo na sestanku, na katerega vabijo sindikalne organizacije, kažejo, da ministrstvu ni povsem znana. Enako ugotovimo, ko prebiramo članke, v katerih se predstavlja kakšna sindikalna organizacija v Sloveniji, ali ko se soočimo s predstavniki sindikalnih organizacij in mednarodnih sindikalnih organizacij. Za vsako organizacijo obstaja le ona sama in neki režimski sindikat, ki se je le prelevil.

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije se v nasprotju s tem v vseh mednarodnih stikih ravna po tehle načelih:

- govori le o svoji organiziranosti in nalogah,
- predstavnikom tujih sindikalnih organizacij razloži našo sindikalno sceno s podatkom, da je v Sloveniji registriranih blizu 30 sindikalnih

organizacij (podatek Zavoda RS za statistiko),

– v razgovorih ne ocenjuje dela in aktivnosti drugih sindikalnih organizacij v R Sloveniji.

Sedaj pa k Ženevi. Na naslov naših sindikatov je prišlo vabilo za zasedanje Mednarodne organizacije dela in memorandum. V slednjem sta med drugim omenjena tudi kriterija za udeležbo predstavnikov delojemalcev na zasedanju. Ta sta: kakovost zastopanja interesov članstva in število članov. Na podlagi tega smo v Svobodnih sindikatih Slovenije oblikovali predlog z utemeljitvijo za udeležbo našega predstavnika na zasedanju in ga poslali Mi-

nistrstvu za delo. V njem smo napisali tudi, da se bo naš predstavnik na zasedanju mudil le nekaj dni, zato predlagamo, citiram: »da lahko ostale dni delojemalce predstavlja s statusom njegovega pooblaščenega namestnika predstavnik druge sindikalne organizacije«.

Očitno je, da sta predsednik KNSS in ministrica za delo razumela, da je ta »druga sindikalna organizacija« lahko le KNSS. Na predlog predsednika KNSS Ministrstvu za delo, da bo našega predstavnik nadomestil predstavnik njihovega sindikata, smo zelo hitro reagirali s telefakom ministrici za delo, v katerem smo predlagali tudi, »da se

v izogib morebitnim nadaljnjim nesporazumom in nejasnostim vprašanje udeležbe predstavnika delojemalcev na zasedanju ILO čimprej razreši na skupnem sestanku na Ministrstvu za delo«. Do sestanka ni prišlo, predstavnik KNSS pa je, kot smo brali v Slovincu, zasedanje izkoristil ne toliko za sodelovanje v komisijah, kjer so obravnavali pomembne dokumente za delavce, ampak za pogovore s predstavniki mednarodnih sindikalnih organizacij o delitvi sindikalnega premoženja.

Za konec naj predstavnikom Konfederacije sindikatov 90 Slovenije in vsem drugim sindikalnim organizacijam na Slovenskem prišepnem, da se je pred dnevi (ne vem, po kakšnem kriteriju) seminarja EFTE v Helsinkih udeležil (vlada mu je povrnila potne stroške) predstavnik samo ene slovenske sindikalne organizacije. Trikrat lahko ugibate katere!

Pavle Vrhovec

KNJIGE IŠČEJO BOTRE

Ne ravno najboljši položaj kulturnih institucij je tudi našo Nacionalno knjižnico pripeljal v stanje, ko z državnimi sredstvi ne more več v celoti skrbeti za vzdrževanje knjižnega fonda, ki ga hrani.

Najbolj ogrožene so najvrednejše knjige v rokopisnem oddelku. Gre za vrsto del, ki bi jih bila vesela vsaka nacionalna in bi jih želela varovati kot punčico očesa.

Tako je nastala akcija »posvojite knjigo«. Javno je bila predstavljena pred dobrim mesecem, pred dnevi pa smo se seznanili s prvimi rezultati. Enajst dragocenih knjig, med njimi Dalmatinova Biblija, Trubarjev Ta čeli psalter Davidov, Janeza Svetokriškega Sacrum promptuarium, Kogojeve Črne maske... je našlo svoje botre, ki so zagotovili sredstva za njihovo restavriranje.

Kot sponzorji nastopajo nekatere banke in založbe, zavarovalnica, prodorni kanal A in

revija Lucas. Vsi botri so si knjige lahko ogledali in spoznali njihovo obstoječe stanje. Toda ob robu razstavne dvorane NUK je v nekaj omaricah samevalo še nekaj del – imenovali so jih sirote, ki še čakajo na dobrotnike.

Knjiga je naše življenje, zato je mecenstvo na mestu. Še pomembneje pa je spoznanje širše javnosti, da tudi sodobna tehnologija izdelave papirja ne more preprečiti počasnega razpada papirja. Razjedajo ga kisline, ki jih uporabljajo v postopku izdelave.

Kmalu bo treba restavrirati tudi knjižno bogastvo našega 20. stoletja. To je uveljavilo novo tehnologijo obenem pa restavratorski stroki z njo naložilo novo in obsežno delo. V takšnih pogojih pa bo mecenstvo premalo, treba bo zagotoviti široko dejavnost in trajnejši vir za ohranitev knjižnega bogastva.

Milan Bratec

DOBER GOSPODAR MISLI NA JUTRI!!!

Že danes si priskrbite, kar boste potrebovali prav kmalu:

ROKOVNIK – PRIROČNIK '93

- da boste točno vedeli kdaj in kje,
- da boste imeli vse zapisano,
- da boste z njim obdarili partnerje, izkazali pozornost do svojih članov, ga dali v zalogo za požrtvovalno delo,
- ker ga preprosto morate imeti.

V prednaročilu je cena zelo ugodna: SAMO 700 SIT, za večje količine pa nudimo poseben popust.

Vaša naročila sprejemamo na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, telefon: (061) 321-255.

P. S.: Ne pozabite – za dober nakup ni nikoli prezgodaj!!!

DE časopis slovenskih delavcev

• Delavska enotnost je bila ustanovljena 20. novembra 1942 • DE – glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije • Izdaja ČZP Enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 479 • Direktor in glavni urednik: Marjan Horvat, telefon 313-942, 311-956 • Odgovorni urednik: Ciril Brajer, telefon 116-163, 311-956, 313-942 • Časopis urejajo: Sašo Bernardi (fotografija), Brane Bombač (oblikovalec), Marija Frančeskin (živiljenjska razpotja), Ivo Kuljaj (Ravbarkomanda, Najpomembnejša stran), Damjan Križnik (Kažipot), Franček Kavčič (sindikati), Boris Rugelj (Na tržnem prepihu), Andrej Ulaga (Na tržnem prepihu), Bora Zlobec (lektorica), Igor Žitnik (Razum in srce) in Jožica Anžel (tajnica), telefon 313-942, 311-956 • Naročnina: 321-255 • Posamezna številka stane 72 tolarjev • Žiro račun: 50101-603146834 • Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 6, Ljubljana • Časopisni svet: Mira Videčnik, Alojz Omejc, Ciril Urek, Edo Kavčič, Jernej Jeršan, Dušan Semolič

predvolilna arena

Ker se je naš novi finančni minister, preden je pospravil kovčke v Ameriki, pogovarjal z vicefinančnim ministrom ZDA in s kopico finančnih direktorjev iz Svetovne banke in Mednarodnega denarnega sklada, res ni treba poklekati pred njim. Matija Gaspari je bil kot starejši finančni ekonomist v Svetovni banki pri koritu, ko pa je v Ljubljani dobil še ministrsko mesto, mu do glavnih šefov najbrž ni bilo posebno težko priti. Nekaj razgovorov za popotnico v rodne kraje pa mu je tudi prav prišlo, da ga je slovensko ljudstvo laže pozdravilo ave Cezar.

Seveda je to zadevo mogoče obrniti tudi drugače. Lahko je škodoželjno reči – tale je pa pri koritu in naj se ne baha s svojimi stiki. Toda prav ti so sila pomembni. Imamo finančnega ministra, ki se lahko pogovarja z najvišjimi na hierarhični lestvici v svetovni denarni družini in mu ni treba izgubljati dnevov, da bi prišel do njihovih tajnic.

Ave Mitja

Zadnje čase pri nas radi govorimo, da smo vsi v eni sami navezi. To je sicer zelo lepo slišati, v praksi pa bi to močno smrdelo po znamenitem Markovičevem konvoju, ki se je potopil skupaj z njim. Potrebujemo kar nekaj navez, takšnih, ki bodo sopihale na Šmarno goro ali kvečjemu na Boč, seveda pa tudi takšne, katerih cilj so najvišji vrhovi.

Peterle je z Markom Kranjcem to ugotovil. Tudi Marko Kranjec je spoznal, da morajo biti v navezi za strme stene enakovredni. Drnovšek in Gaspari ne bosta imela takšnih težav, ker sta pravega kalibra. Kopač je že začel čistiti slovenski finančni hlev in je zato ostal praznih rok. Gaspari ga bo počistil do konca in hoče imeti pri tem Kopača zraven. Seveda so se v tem denarnem državnem hlevu radi pasli različni državni žrebci, tudi mimo rednih obrokov, in ker je Gaspari od petka naprej slednjič tu, za svojo ministrsko mizo, utegne postati na finančah zelo zanimivo, vsaj tako kot v Kranjčevih časih, ko so ministri z dolгим nosom preklinjali finančnikovo gospodarnost. Finance seveda niso samo zbiranje in delitev denarja. Gaspari zna na srečo veliko več kot kakšen državni knjigovodja s podjetniško žilico. Državne finance so pač nekaj več kot nabiranje kreditov. Zato je to »nekaj več« nujno moralo počakati Gasparija.

Velika odkritja so vedno usodno vplivala na človeštvo. Sedaj smo slednjič zvedeli, kakšne barve je pravzaprav dr. Drnovšek, skupaj s svojo vlado. Tiste zgodbe o komunističnem in boljševiškem udaru, ko je prišel na oblast, so navaden »larifari«. Izmislili so si jih antikomunisti, da bi prikriji, kako je novi vladni šef pravzaprav njihov človek, ker je prejšnji, Peterle namreč, bil zanje preblag in preveč samaritansko krščanski. Peterle je bil sumljivo rdeč in ga je bilo treba odstraniti, da bi ta dežela slednjič postala nekomunistična.

Tako je zadevo pojasnil dr. Lovro Šturm. Univerzitetnega profesorja so močno zaskrbele čistke v državni upravi, seveda izključno iz znanstvenih razlogov, kot sam zatrjuje. In takoj se je oglašil drug univerzitetni profesor, dr. Rajko Pirnat namreč, ki pa so ga čistke zaskrbele iz političnih razlogov, tako je vsaj videti iz njegovih izjav. Znanost in politika lahko združeni nehoti pripeljeta do velikih odkritij, ko trdita, kar je v resnici čisto drugače. Ljudje o sebi zvedo, o čemer se jim ni niti sanjalo. Tako je tudi Drnovšek zvedel, da je najbolj zagrizen desničar, čeprav ga obtožujejo levega udara.

Spomin pa tak!

Zadeva je namreč takale: Prejšnji premier Peterle, ki je prišel na oblast po volitvah, ko je zmaga antikomunistična koalicija, je zelo rad poudarjal, da ni delal nobenih čistk, da so torej vsi iz prejšnjega komunističnega režima ostali v njegovi službi. Vsi smo to seveda verjeli, kot se za premierjevo besedo spodobi. Kako tudi ne, ko pa se je iz dneva v dan slišalo, da so komunisti tudi po volitvah ostali na oblasti, poslušali smo zgodbe o nedotakljivih rdečih direktorjih in podobno. Peterle torej ni delal čistk in Drnovšek je torej poleg polovice ministrov podedoval tudi vso drugo Peterletovo gardo iz prejšnjega, komunističnega režima. Peterle je bil, kot kaže, res rdečkar, ker je obdržal komunistični aparat. In ko sedaj Drnovšek iz Peterletovega komunističnega aparata lahko čisti samo komuniste, ne more biti drugega kot skrajni črnuh. Takšen je pač narobe svet, če se

prenapeta politika spotakne ob najpreprostejši logiki in če napačno računa na izgubo spomina.

Boža Gloda

SE BOMO NA VOLITVAH ODLOČALI ZA INDIJO KOROMANDIJO?

V slovenskem političnem prostoru smo, kljub temu da je volilna zakonodaja prešla šele prvo fazo trnove parlamentarne poti, že daj časa priča nenehnemu prestižnemu medsebojnemu tekmovanju političnih parlamentarnih strank za glasove volilcev. Ob tej, za volilce utrujajoči tekmi, ki slabo vpliva le na gospodarstvo, ampak tudi na njihov ekonomski in socialni položaj, politično pa slabi predvsem državo, se postavlja vprašanje, ali bodo taiste stranke dolgoročno sposobne integrirati volilce v sorazmerno trdne bloke in jih kot take vključiti v sistem konkurenčne strankarske demokracije.

Zgodovinski zlom realsocializma smo občutili na lastni koži in bo pomenil, čeprav na srečo ni bil krvav, dolgoletno socialno stisko in duhovno morijo tisočev Slovencev. Tako kot nam je jasno, da so realsocialistični sistemi izčrpali potencial, ki jim je bil na voljo za izravnavanje svoje lastne protislovnosti, je na drugi strani Zahodu, žal pa ne tudi nam, jasno, da je svoj notranji potencial izčrpal tudi razviti kapitalizem. Izčrpal ga je tako z racionalizacijo svoje političnoekonomske organizacije, uvedbo mehanizmov trga, institucionalizacijo tehnično znanstvenega napredka in njegovo integracijo v produkcijo in politiko kot tudi z mehanizmi državnega reguliranja tega sistema. Če je socialistična produkcija s svojo notranjo krizno in samorazdiralno močjo pripeljala do nujnega zloma in potrebe po preobrazbi celotnega sistema, pa je za obstoječi kapitalizem značilno, da skuša z vsemi institucionalnimi novostmi, ki se pojavljajo v njegovem »razvoju«, v bistvu še naprej reševati probleme, ki izhajajo iz temeljnega družbenega proti-

slova med naraščajočo podružbljenostjo produkcije in razpolaganjem z rezultati te produkcije, ki se ravna po profitu. Zlom realsocialističnih sistemov je tako samo začasno potlačil in oslabil manifestacije teh protislovij kapitalizma, nikakor pa jih ni razrešil. Seveda nismo tako politično naivni, da bi v kratkem času lahko napovedovali tudi zlom kapitalizma, kakršnega koli že, neproduktivnega ali celo revolucionarno produktivnega. Vendar pa smo kot narod dovolj naivni, da bomo »bivši« sistem transformirali po zgledu kapitalizma razvite Zahodne Evrope s pomočjo socialdemokratske reformne politike in s skrbjo socialne države ter s tem napol razkrajajočemu se sistemu omogočili obnavljanje z razpadlimi ekonomijami realsocializma. Dosedanja sprejeta zakonodaja kot tudi predlagana ne daje nikakršnega upanja, da bo ta prehod kakovosten, da bo upošteval specifično kulturo in mentaliteto slovenskega človeka in da bo dejansko prilagojen ekonomskim, socialnim in političnim razmeram in strukturi prebivalcev slo-

venske države. To kar ponujajo parlamentarne stranke in česar ne želijo preprečiti v praksi, vse bolj kaže, da se približujemo nevarnosti nastanka primitivnega ali kar »real« kapitalizma.

Vsi pričakujejo, da se nam bodo z vzpostavitvijo kapitalistične države, ki bo imela nekakšno javno oblast nad celotno materialno produkcijo, novega davčnega sistema ipd. odprla vrata Zahodne Evrope ali kar Indije Koromandije. Kaj nas čaka s sprejetjem lastninske zakonodaje in z uveljavitvijo že sprejetih zakonov o denacionalizaciji, o zadru-

gah in gozdovih, si ta hip ljudje le težko predstavljajo. Divja privatizacija bo v tem času opravila svoje, ostanek pa bodo pobrali državni skladi, po vsej verjetnosti največji delež pa prav tuji kapital, ki mu bodo podjetja in tovarne praktično podarjene in ki bo ob poceni delovni sili na novo vzpostavljali in obnavljali svojo ekonomsko moč.

Ob tem bi lahko z veliko gotovostjo dejali, da je večina polnoletnih državljanov ob prejšnjih volitvah, ko se je odločala za strankarsko demokracijo, hkrati tudi pričakovala, da ji bodo stranke po volitvah omogočile samostojno odločanje tudi o želeni organizaciji in obliki družbe in države. Pri tem naj bi bili tako njena oblika kot mehanizmi dejanske usklajeni s temeljnimi političnimi, ekonomskimi, socialnimi in kulturnimi predpostavkami slovenske družbe in njenih državljanov o družbenem življenju. Preobrazba razredne politike v politiko konkurenčnih strank ne zahteva samo spre-

membe oblike, ampak tudi vsebine. In odgovornost izvoljenih strank je, da bi svoje volilce povprašale o tej vsebini, preden bi se o njej sploh odločale. Kajti v trenutku, ko voljo ljudstva izražajo zgolj konkurenčna strankarska prizadevanja za doseg oblasti in vladnih položajev, to ni več volja ljudstva, ampak je vsebina rezultat strankarskega tekmovanja in strankarskih kompromisov.

Več kot jasno je, da parlamentarne stranke naravnava svoja programska stališča po logiki preračunljivosti političnega trga volilcev. Pripravljene so na sklepanje širokih zavezništov tudi za ceno odstopanja od svoje ideologije in programa. Tako se vse bolj povečuje razlika med socialno sestavo strank in njihovimi vodstvi oziroma med člani parlamenta in vlade in socialno sestavo prebivalstva in volilno bazo teh strank. To je pri nas značilno predvsem za socialdemokratske in druge levosredinske stranke, ki skušajo razširiti svojo bazo prek

meja delavskega razreda, na stari in novi srednji razred, inteligenco in religiozno opredeljene ljudi, predvsem pa na »predvidljive« nosilce »bivše« družbene lastnine ali že »znane« divje privatizacije. Prednost takšne strategije je sicer očitna, vendar razkrajajo občutek kolektivne identitete, nujno potrebne za uspešen razvoj sleherne stranke.

Zato državljanom ne preostaja nič drugega, kot da z novimi volitvami določijo vsebino novega sistema. Če se bodo ponovili rezultati prejšnjih volitev, to pomeni, da so se odločili za enake državljanske pravice in svoboščine in za neenako družbo. Odrekli se bodo svojemu ekonomskemu temelju, ki so ga sami ustvarjali in ki jim po zakonodaji pravne države tudi pripada, s tem pa tudi možnost za nastanek novega sistema, humanejšega in produktivnejšega tako od tistega, ki je propadel, kot od tistega, ki ga prodaja (ali bolje, kupuje) zahodni razviti svet.

Branka Preželj

Srbsko-črnogorska federacija prigrabila večino premoženja bivše Jugoslavije

KDO PRODAJA »NAŠE« NABOJE

V dneh, ko so časopisne stolpce in radijska poročila v Sloveniji polnile vesti o stvarkah v Metalni, Mariborski tekstilni tovarni, Tovarni tirnih vozil in toplotne tehnike »Boris Kidrič«, Cevovodu in še nekaterih podjetjih v Mariboru, kjer veliko zaposlenim delavcem s težko prigaranimi plačili še komaj uspe preživljati svoje družine, je javnost v sosednji Avstriji vznemirilo razburljivo odkritje. Tisk je namreč »izvrtel«, da je neka beograjska firma, imenovana »Federal Directorate of Supply and Procurement«, poskušala prek naše severne sosedice izvoziti v Združene države Amerike firmi »Hansen Catridge Company« več kot 18 milijonov nabojev za pištole, strojnice in težko orožje.

Pozornemu bralcu slovenskih in avstrijskih časopisov ni bilo treba veliko razmišljati, da bi dojel, za kaj gre: medtem ko delavci v Mariboru, ki so desetletja plačevali nemajhna sredstva v »zvezni proračun« bivše Jugoslavije in tako polnili tudi »vojaško blagajno« za nakup orožja in financiranje vojske, vse slabše in težje živijo, pa nova federativna država Srbov in Črnogorcev rešuje socialne probleme in financira agresivno vojno na Balkanu s prodajanjem nabojev, orožja in drugega skupnega premoženja bivše Jugoslavije.

Mnogi v svetu se v teh dneh sprašujejo, koliko je skupnega premoženja, ki si ga je srbsko-črnogorska federacija enostransko,

nasilno in protipravno prisvojila na škodo vseh drugih držav, ki so nastale na ozemlju bivše Jugoslavije. To vprašanje je aktualno tudi zato, ker pomaga razjasniti, kako dolgo bo Srbija skupaj s Črno goro zdržala blokado OZN.

Čeprav so podatki različni in izhajajo samo iz približnih ocen, velik del tujega tiska »operira« s podatkom da sta Srbija in Črna gora pobrali preostali republikam bivše Jugoslavije več kot 40 milijard dolarjev premoženja – nekaj v denarju, še več v materialu. Nova »Zvezna republika Jugoslavija« si poleg tega prilašča tudi nekdanje »zvezne rezerve« – kolikor Srbija in Črna gora nista porabili že doslej. ZR Jugoslavija si prav tako prilašča veliko drugega premoženja bivše federacije – od zveznih ustanov do podjetij, ki so v njenem dosegu. Samo mislimo si lahko, koliko premoženja v denarju, predmetih in materialu z okupiranega ozemlja, ki so ga zasedli četniki in jugoarmada, je bilo odpeljanih in preprodanih.

Glede na to, da je Srbija, ki je sicer letno ustvarjala okoli 2 milijardi dolarjev deviznega deficita, v letu pred vojno ustvarila okoli 4,5 milijarde dolarjev deviznega priliva z izvozom blaga in storitev, je mogoče sprejeti približno oceno: Srbija in Črna gora sta v enem letu vojne ustvarili takšen priliv kapitala iz tujine (denarja in premoženja) kakor prej v desetih

letih miru. In to seveda »brez dela in izvoza«!

Velik del tega premoženja sta Srbija in Črna gora najbrže že porabili za financiranje vojne in za pomirjanje od socialnih stisk in pomanjkanja nemirnega ljudstva. To premoženje pa je verjetno dodobra napolnilo tudi žepe tistim socialnim slojem v novi federaciji in na kriznih področjih, ki so se prav z njim doslej držali na oblasti.

Veliko premoženja bivše Jugoslavije je torej že »zapravljenega«. Ostaja upanje, da bo delitvena bilanca v Bruslju, do katere bo prej ali slej moralo priti, popravila krivico, vendar se vse resneje postavlja tudi vprašanje, kaj bodo v Bruslju delili dolgo?

Ob stavkovnih zahtevah delavcev v Mariboru – eni terjajo prvi obrok plače, drugi pristajajo na izplačilo regresa v bonih, tretji se borijo za izplačilo predpretekle plače – človek nehoti pomisliti, kako bi bilo, če bi bilo premoženje bivše Jugoslavije že »pošteno« razdeljeno. Si predstavljate, kaj bi za iztrošeno gospodarstvo in socialne razmere v Mariboru in povsod po Sloveniji pomenil »sveži kapital«, ki bi ga pridobili s prodajo samo delčka nabojev, pušk, tankov in topov, ki smo jih kupili s svojim denarjem? Presneto kako velik denar bi bil to!

Tomaž Kšela

Stavkovni val

Riko: DELAVCI IN DIREKTOR ŠE VEDNO NA ISTI VALOVNI DOLŽINI?

Na pogajanjih s stavkovnim odborom Rika je generalni direktor Stanislav Škrabec delavcem povedal prav to, kar smo napisali v naslovu. Mnenje je utemeljil z neresenimi lastninskimi vprašanjem in dodal, da tako kot delavci tudi on še ni dobil plače.

Delavci Rika so stavkali že za aprilsko plačo in takrat skupaj z izsiljenim denarjem dobili »nekakšno analizo«, po kateri jih tisoč od 1.280 nima možnosti za ohranitev delovnega mesta. Kljub temu aktu zastraševanja so stavkali tudi ta mesec in znova zahtevali izplačilo drugega dela osebnega dohodka in nekatere druge spremembe v podjetju. Ko to pišemo, se stavka še ni končala, kljub temu da je generalni direktor nekje našel denar za izplačilo plače in obljubil 40-odstotni dohodek v dvajsetih dneh. Ta hip se stavkovni odbor in vodstvo še vedno pogajata o izplačilu prihodnje plače in tudi o kadrovskih spremembah v družbi Rikostroj.

Stavkovni odbor, ki ga vodi predsednik Svobodnih sindikatov v podjetju Boris Fink, deluje v precepu med delavci in vod-

stvom podjetja, ki ga predstavlja Stanislav Škrabec. Delavci pritiskejo na stavkovni odbor, saj s tem, kar so dobili, nekateri pa so prejeli pet do šest tisočakov, objektivno nihče ne more preživeti. Stanislav Škrabec pa jim z druge strani dopoveduje, da ne pozna poti naprej, če delavci ne bodo zadovoljni z njegovimi odgovori. Na sestanku stavkovnega odbora, ki je bil v sredo, 1. julija je v zraku visela dilema, ali vztrajati pri izpolnitvi vseh stavkovnih zahtev ali sprejeti tisto, kar je v moči generalnega direktorja. To vprašanje je zaostreno tudi zato, ker delavci nimajo prave zamenjave za vodilne delavce, ki so jim izrekli nezaupnico, in zlasti za generalnega direktorja, ki je vložil zahtevo za upokožitev. Po besedah generalnega direktorja je štiridnevna stavka povzročila škodo, ki je primerljiva z enomesečno maso osebnih dohodkov. Škrabec je omenjal možnost pridobitve večjega posojila za financiranje proizvodnje. Po njegovem mnenju bi Riko lahko po mesecu ali dveh ponovno obratoval z vsemi zmogljivostmi. Delavcev, ki jih je prestrašila prej omenjena analiza, pa

ne bi bilo treba množično odpustiti.

V to razpravo je posegel tudi Albert Vodovnik, predsednik SKEI, ki je omenil možnost, da bo nova vlada na različne načine pomagala podjetjem, ki imajo perspektivo, in med njimi naj bi bil tudi Riko. Vlada bi v primeru sindikalnega soglasja lahko v nekaterih podjetjih zagotovila 60-odstotna izplačila plač glede na pazožno kolektivno pogodbo. Pri plačah stavkovni odbor po Vodovnikovem mnenju ne sme popuščati. Glede drugih zahtev pa je svetoval sporazumevanje in iskanje kompromisa.

Riko do zdaj ni odpustil nobenega delavca. Trenutno ima delo le 300 delavcev in le nekaj jih na delo že čaka doma. Položaj bivšega vzornega podjetja, ki ga je ustvaril Stanislav Škrabec, je uničila izguba trga v bivši Sovjetski zvezi in zatem še v Jugoslaviji.

Vodstvo Rika je nedvomno odgovorno za stavko, ki jo je stavkovni odbor napovedal po vseh pravilih. Odgovorno je zlasti zato, ker v predvidenem roku ni izpolnilo zahteve in obljube o izplačilu

celotnih osebnih dohodkov, ki naj bi se junija povečali za 40 odstotkov. Neresen je tudi predlog vodstva, da naj delavci, ki nimajo dela, odidejo na redni letni dopust. Zato ga stavkovni odbor ni sprejel.

Kljub temu, da se bodo delavci danes verjetno sporazumeli z vodstvom, saj je napovedan še en zbor, nič ne kaže, da 20. julija ne bo treba ustaviti dela. Kljub velikim poslovnim težavam Riko še vedno nima nobenega sanacijskega programa, kaj šele programa reševanja odvečnih delavcev. V tem trenutku je vse odvisno le od tega, ali bo tovariš Škrabec (tako mu pravijo delavci) uspel ali padel, in prav lahko se zgodi, da bo na koncu grešni kozel prav Svobodni sindikat.

Zdi se, da je med stavkajočimi vsaj začasno prevladalo mnenje tistih, ki vedo, da s stavko ne moreš dobiti tistega, česar ni. Delavcem pa, po našem mnenju, najbolj manjka jasna perspektiva razvoja, pogrešajo tudi smotno organizacijo dela, kar vse je verjetno posledica krize vodenja.

Daleč od ponorelega »sveta«

Praznik državnosti in praznično razpoloženje sta za nami. Praznik smo doživljali različno. Eni so ga pričakali s stavkami, v katerih so zahtevali vsaj take plače, da bodo lahko nahranili družino, drugi so si podaljšali vikend in se odpočili (kje, niti ni tako pomembno), tretji so si poiškali delo za dodaten zaslužek, četrti pa...

Najvažnejše pri vsem tem je, da smo daleč stran od balkanske more in morije in daleč stran od ponorelega »sveta«. Počasi pozabljamo velike besede in za nami so različne analize in bilance leto dni trajajočega obdobja, ki ga je ta narod različno doživljal. Leto dni je sicer za zgodovino utrinek, za nas pa prava zgodovinska epoha.

Posamezniki si to usodno leto oziroma svojo vlogo, ki so jo v njem odigrali kot glavni igralci ali kot statisti, razlagajo in presojujejo po svoje in predvsem zase. Čisto nam podobno (po sistemu »naj sosedu crkne koza«) je »lastnjenje« zaslug za narod in državo. Pri tem gremo celo tako daleč, da smo se začeli deliti in prepirati, kateri deli slovenskega naroda, ali Stajerci ali Korošci ali Gorenjci ali Dolenjci ali Primorci, so v vojni več prispevali, kateri manj. Katera stranka je dala več, katera manj. To pa je tema, ki je kot naročena za predvolilni cirkus. Kdo je klovn, kdo artist, žongler ali krotilec zveri, bo pokazal čas.

K dvigovanju prahu je svoje prispevala tudi knjiga Janeza Janše (preseneča hitrost, s katero jo je napisal, saj general Schwarzkopf šele sedaj pripravlja knjigo o operaciji »Pušcavski vihar«). Seveda bi podoben odziv povzročili spomini na te dogodke izpod peresa koga drugega, z drugačnega obzorja. Vsekakor bodo dali končno in, upam, tudi realno sodbo teh dogodkov zgodovinarji, pa četudi čez 20 let. Sam bom dregnil v osat oziroma dogodek, ki ga ni bilo. Če bi se to zgodilo, bi bilo veliko usodnejše in bi drugače vplivalo na razvoj dogodkov v Sloveniji. Naredilo bi precej več prepiha in premikov kot knjiga Janeza Janše Premiki. Zgodili bi se pravi premiki v desno. Na kaj namigujem?

Namigujem na predlog Janeza Janše, ki je po vojni predlagal »rekonstrukcijo« oblasti oziroma zamenjavo vlade. Če bi namreč takrat veljaki in prvaki strank Demosa sprejeli njegovo kadrovske in politično formulo (na srečo je niso), bi do vrste dogodkov prišlo s precejšnjim zamikom, do nekaterih pa morda sploh ne bi. Postavljala se vprašanje, če bi Demos razpadel, nasprotno – verjetno bi se še bolj utrdil. Kako bi to vplivalo na nadaljnji razvoj demokracije, strankarsko življenje, parlamentarno demokracijo, delavske in socialne pravice, ne bi komentiral. Kaj bi se dogajalo z gospodarstvom? Kdo vse bi že bil »lastnik« družbenega premoženja, od gozdov, zemlje, tovarn, ni treba dvakrat ugibati. Kakšne posledice bi za sabo pustilo takrat začeto revolucionarno pravo? Kako bi odraščalo in se razvijalo novo enoumje? Kakšni bi bili časi svobodnega strokovnega in neodvisnega novinarstva, lahko sklepamo tudi po tem, kako se danes obnašajo nekateri veljaki, ki želijo biti v javnosti drugačni, kot so v resnici.

Se bi lahko postavljali vprašanje. Toda več od njih je vredno, česar se sicer ne da izmeriti in stehitati: da danes živimo, in srčno upamo, da bomo tudi jutri, daleč od ponorelega »sveta«, čeprav ga po svoje doživljamo in občutimo.

Po vseh analizah, bilancah in velikih besedah je morda najpomembnejše, da smo vsaj za zdaj na točki, ko na besedo lahko odgovarjamo z besedo in ne z mečem. To pa je pomemben delček bilance, in človek se tu ne sprašuje po barvi teh zaslug.

Rajko Lesjak

Tekstil Medvode: IZKORIŠČANJE PRIDNIH DELAVCEV

Dan pred obiskom v Riku sem se pogovarjal z delavkami in z delavci Tekstila Predilnice Medvode. Stodvajset zaposlenih v lepi novi tovarni je v ponedeljek, 29. junija začelo stavkati, ker za maj niso dobili niti delčka plače. Že leto dni plačo dobivajo v treh delih in z večjo ali manjšo zamudo. Delavci so 23. junija oblikovali stavkovni odbor, ki ga vodi predsednica Svobodnih sindikatov v podjetju Zorica Bartol. Podjetje, ki spada v Tekstil, vodi v.d. direktorja Aleksander Jarc, ki je pred stavko odšel na redni letni dopust in se bo predvidoma vrnil sredi meseca. Upravni odbor podjetja vodi Nada Robežnik, bivša direktorica, ki ji je pred meseci firma dokupila leta za upokožitev. Stavkajoči delavci so naju s fotoreporterjem opozorili, naj se ne ustrašiva njenega kričanja, s katerim jim ves čas dopoveduje, da stavka pomeni stečaj za Predilnico.

Predilnica Medvode se razlikuje od številnih podjetij, kjer delavci stavkajo, ker nimajo ne dela in ne denarja. Predilke v tej vzorno urejeni novo opremljeni tovarni imajo dela čez glavo, saj delajo po 12 ur na dan, v štirih izmenah in tudi ob praznikih in dela prostih dnevih. V podaljšanem delovnem času mora delati tudi mladoletna delavka, kljub temu da je v naši državi to izrecno prepovedano.

Plače v podjetju so ekstremno nizke, saj najnižja izplačila vsak mesec uravnavajo z zajamčenimi osebnimi dohodki. Osnovna plača predice znaša le 12.000 tolarjev, kljub temu da dela na stroju, ki je vreden več sto tisoč mark. Podjetje je obremenjeno z odplačili izjemno neugodnih kreditov in mesečno plačujejo samo za obresti 10 do 12 milijonov tolarjev. Vodstvo firme se izgovarja tudi na reklamacije in slabo kakovost, medtem ko delavke trdijo, da so z delom preobremenjene, saj posamezna delavka streže kar štirim strojem. Delavke trdijo, da jih je za sedanjí obseg dela odločno premalo. Kljub vsemu temu pa zaposleni dosegajo in presegajo proizvodne načrte.

Predilnica Medvode je sredi 70. let ustanovil Tekstil Ljubljana in predilničarji so še danes v sestavi te firme. Kljub temu delavci danes ne vedo, čigavi so, saj nimajo niti delavskega sveta in so brez predstavnika v upravnem odboru. Razumel sem jih, da so na milost

Stavkajoče predilke Tekstila Medvode

in nemilost prepuščeni bivši direktorici in direktorju, ki ga je sama izbrala. Delavci sumijo Tekstil, da se okorišča z njihovim zaslužkom, saj grede prek njega do delavni posli za številne tuje naročnike. Kljub temu delavci poslušajo očitke, da so nevhvaležni, ker jim je Tekstil dal vse, oni pa ne naredijo ničesar.

S stavkajočimi delavkami in delavci, med njimi je precej samohranilk, sem se pogovarjal drugi dan stavke, ko so se šefi odpeljali v Ljubljano, da bi uredili izplačilo osebnih dohodkov.

Ker so šefi v Ljubljani našli denar, so še isti dan delavcem izplačali zajamčene plače. Zanimivo je, da so izračunali le 80 odstotkov zajamčenih OD in k temu pristeli različne dodatke in druge prejemke. Na sindikalni pritisk je Robežnikova vprilo njih zavrtela še en telefon v Ljubljano in dobila zeleno luč za izplačilo drugega dela plač za maj.

V Predilnici so številna znamenja in verjetno tudi dokazi, da nekdo z imenom in priimkom krepko izkorišča delavce, inšpektorji pa bi verjetno lahko našli tudi še kaj drugega. Potem ko je kršitve predpisov prijavila sekretarka ROS delavcev tekstilne in usnjarske industrije, je Medvode obiskal tudi republiški inšpektor za delo in upamo, da bo kdo prijavljen in tudi kaznovan.

Univerzal: POMAGAL BO RDEČI KRIŽ

Delavci Univerzala čakajo pomoč

Naš fotoreporter je posnel stavkajoče delavce gradbenih podjetij Univerzal in Unidel.

V obeh podjetjih stavka 160 zaposlenih, ki od aprila niso dobili nobenega izplačila. Kot nam je povedal Jože Boben, sekretar območnega odbora gradbenih delavcev Slovenije, delavci s stavko uveljavljajo pravico do vsaj enega zajamčenega OD, saj nimajo od česa živeti. Stavkovni odbor, ki ga vodi Janez Šmalcer, je skupaj z v.d. direktorja iskal pomoč tudi na občini Ljubljana Center, kjer pa so jim povedali, da nimajo denarja za takšne primere. Zato je območni odbor sindikata zaprosil Rdeči križ, naj delavcem pomaga s paketi živil.

Podjetje je zabredlo v težave tudi zaradi tega, ker Ljubljana ni sprejela proračuna in se je zato zaustavilo financiranje nekaterih že začelih komunalnih del, na primer obnova Slovenske filharmonije. Delavcem, ki so brez denarja, tako grozi, da bodo čez nekaj dni tudi brez vsakega dela.

Franček Kavčič

TUDI V ŽENEVI PREPIR MED DELODAJALCI IN SINDIKALISTI

Letošnje zasedanje Mednarodne organizacije dela je končano. Gregor Miklič, ki je dva tedna sodeloval na konferenci, predstavlja to institucijo in njen pomen za delavce v Sloveniji. Vse kaže, da bo naša mlada država morala na delovnopravnem področju storiti marsikaj, da ne bo ostala tam, kjer je bila bivša Jugoslavija.

DE: Kako bi lahko predstavili Mednarodno organizacijo dela?

Miklič: »Ta specialna mednarodna organizacija Združenih narodov je bila ustanovljena leta 1919 in ima že 158 članic. Imela je 79 zasedanj, ki so praviloma vsako pomlad, in do zdaj je sprejela 169 konvencij.

Delovno področje te mednarodne organizacije so zlasti delovne razmere, zaposlovanje in varstvo zaposlitve, varstvo plač, zlasti najnižjih.

Stalno jedro organizacije je Biro s sedežem v Ženevi. Konferenca ima več stalnih organov, urad za delavske aktivnosti, ko-

mite za sindikalne pravice in svoboščine.

DE: Javnost pozna Mednarodno organizacijo dela zlasti po konvencijah. Kakšen je pomen teh listin in kako lahko mednarodna organizacija vpliva na razmere v posameznih državah?

Miklič: »Konvencije veljajo v državah, ki jih ratificirajo. Bivša Jugoslavija je potrdila 75 konvencij, od katerih je 67 veljavnih. Nobena država ni prevzela prav vseh konvencij. Jugoslavija se je, na primer, ognila konvenciji št. 95, ki je bila sprejeta leta 1949 in se nanaša na varstvo plač zaposlenih. Države se tako odločajo

zaradi tega, ker ne zmorejo stroškov izvajanja zahtevnejših konvencij.

DE: Ima Mednarodna organizacija še kakšne druge možnosti vplivanja na razmere v posameznih državah?

Miklič: »Stalni organi Mednarodne organizacije dela pripravijo za vsako zasedanje poročila, ki temeljijo na poročilih posameznih članic. Ti organi lahko od posameznih držav zahtevajo dodatna poročila in tja po potrebi pošljejo tudi posebne eksperte. Konferenca lahko posamezni državi zaradi kršitve konvencije izreče opomin ali drugo obliko moralne sankcije.

DE: Katere od konvencij veljajo v Sloveniji in kako jih je mogoče uveljavljati?

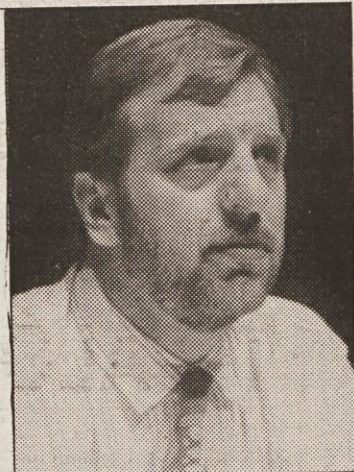
Miklič: »Naša država je ob razglasitvi neodvisnosti sklenila, da bo spoštovala vse konvencije, ki jih je ratificirala bivša Jugoslavija. Kasneje smo v ustavo zapisali, da se v Sloveniji neposredno uporabljajo ratificirane konvencije Mednarodne organizacije dela. To pomeni, da za uporabo konvencij ni treba čakati na nove zakone in druge izvedbene predpise, njihova veljavnost ni odvisna od kolektivnih pogodb in sodne prakse na tem področju.

Nihče nima natančnega pre-

gleda nad vsemi konvencijami, ki naj bi veljale v Sloveniji. Poznamo pa konvencije o glavnih vprašanjih, ki zadevajo položaj zaposlenih. Omenim lahko konvencijo o plačnem letnem dopustu iz leta 1970, ki določa tritedenski dopust. Pri nas velja tudi konvencija o prepovedi nočnega dela žensk. Sindikalisti uveljavljamo tudi konvencijo o sindikalnih svoboščinah in varstvu sindikalnih pravic in konvencijo o kolektivnem dogovarjanju.

DE: Obveščeni smo, da ste na letošnjem zasedanju obravnavali dve novi konvenciji. Za kaj gre?

Miklič: »Po konvenciji o zaščiti prejemkov delavcev v primeru insolventnosti delodajalcev ima izplačilo plač prednost pred ostalimi terjatvami. Konvencija govori tudi o možnosti, da so zaščitene le najnižje plače, ki jih nekatere države določajo z zakonom. Poleg plač naj bi bili zavarovani tudi drugi denarni prejemki, kot so bolniška nadomestila, regresi za dopust, itd. Konvencija ima tudi alternativno možnost, da na mesto delodajalca država štiti prejemke delavcev. Način in višina te zaščite pa je odvisna od državne in gospodarske ureditve. Obravnavali smo tudi listino o preprečevanju industrijskih katastrof, kakršni sta bili v Bhopalu

Gregor Miklič

v Indiji in Sevesu v Italiji. Največji problem so nuklearni objekti in proizvodnja za vojaške namene, pa tudi transportne poti. S to konvencijo gre počasi, zaradi nasprotovanja vlad, ki bi morale pokriti visoke stroške preprečevanja takšnih katastrof.

DE: Domnevamo, da je težko uskladiti stališča vlad iz zelo različno razvitih držav.

Miklič: »Največ problemov ni med vladami oz. državami, ampak med tistimi partnerji kot pri nas doma. V Mednarodni organizaciji dela imajo največjo težo predlogi najbolj razvitih držav, kot so ZDA, Japonska, Kanada in Avstralija. Vsebinsko konvencij se ne usklajuje med državami, ampak med delodajalci in predstavniki delavcev. Predstavniki vlad se v te spore praviloma ne vmešavajo, saj bi sicer imeli obveznosti za uveljavljanje vsebine sprejetih

konvencij. Vsi organi Mednarodne organizacije dela so sestavljeni tripartitno, to pomeni, da so v eni skupini delodajalci, v drugi predstavniki delojemalcev, v tretji pa predstavniki vlad. Vsebinsko konvencije se usklajuje znotraj teh ločenih skupin, med skupinami pa vsebinsko usklajujejo posebni tripartitni komiteji. Na zasedanjih se praviloma teži k soglasju, in le če to ni možno, se sprejemajo listine tudi z dvetretjinsko večino. V Ženevi sem videl, da predstavniki vlad enkrat potegnejo z delodajalci, drugič pa s sindikalisti.

DE: Konfederacija 90 je prejšnji teden protestirala, ker sta slovenske delavce v Ženevi zastopala le Zveza svobodnih sindikatov in Neodvisnost.

Miklič: »V Ženevi že več kot 10 let poteka polemika o reprezentativnosti in največji reprezentativnosti sindikatov. Eksperti ugotavljajo, da se status najbolj reprezentativnih sindikatov pogosto zlorablja celo v razvitih državah, kot sta Švica in Danska.

Svobodni sindikati smo od Mednarodne organizacije dela, od katere redno dobivamo različna gradiva, dobili vabilo za konferenco. Vladi oz. ministrstvu za delo smo predlagali, da se naš predstavnik udeleži konference. Vse drugo morate vprašati drugje, saj se tudi mi čudimo zelo različnim in nepopolnim spiskom sindikatov, ki jih vlada oz. ministrstva sestavljajo ob različnih priložnostih. Takšen primer je tudi vabilo za pogovore o oblikovanju tripartitnega organa v R Sloveniji, ki smo ga dobili prejšnji mesec.

Franček Kavčič

Pismo Janezu Drnovšku

Zaradi kritičnih in brezupnih razmer na področju pridelave in predelave mleka, ki se kažejo v velikih tržnih presežkih mleka, zaradi nezadostnih in nekontinuiranih izvoznih stimulacij, zaradi velikih negativnih tečajnih razlik pri poslovanju s Hrvaško, ker ima za posledico zastoj in neplačevanje mleka predelovalcem, in zaradi dosedanje neodvisnosti vlade oz. resornih ministrstev pri reševanju problemov je bil 29. 6. 1992 ob 8. uri organiziran dveurni opozorilni shod z zaporo avtoceste v Arji vasi in za zaporo križišča magistralne ceste v Petrovčah.

Na shodu so sodelovali predstavniki kmetijskih združenj, kmečke zveze, poslanci RS, delavci v kmetijstvu, 1000 kmetov s 400 traktorji in priključki. Vsi udeleženci so bili iz celjske in koroške regije.

Na tem shodu smo se vsi navzoči predstavniki, vključno z mlekmarno Celeia Arja vas, ki je v večjem odstotku zastopala interese mlekarске industrije, dogovorili, da zaradi že večkratnih prošenj za sprejem pri ministrih in podpredsedniku vlade zahtevamo sedaj od vas, da sprejmete našo delegacijo. Na tem sprejemu bi vam obrazložili kritični položaj na tem področju, ki lahko prerašče v neresljiv problem s trajnimi posledicami na tem področju kmetijstva.

Zadeve se namreč iz dneva v dan, iz meseca v mesec slabšajo in bi želeli, da bi z vašo pomočjo in z vašim vplivom v vladi s pravih razumevanjem zadevo rešili. Hkrati ponovno postavljamo zahteve, ki smo jih resorskim ministrstvom poslali 24. 6. 1992. Te zahteve so:

- redno plačilo mleka (plačilo mleka kasni tudi do 3 mesece),
- odkup zalog trajnih mlečnih izdelkov, ki so nastale kot posledica uvedbe kontingentov v sosednji državi Hrvaški,
- redno izplačevanje izvoznih stimulacij za izvožene mlečne izdelke in uvedbo stimulacij tudi od 1. 7. 1992 dalje,
- pokritje razlik do proizvodne cene po kalkulaciji KIS-a,
- s prelevnami zaščititi domačo proizvodnjo mleka pred uvozom, kot je to uvedla večina evropskih držav,
- odgovornost bivšega poslovnega organa v mlekmarni Celeia Arja vas, ažurnejše delo organov SDK in UJV in pokritje izgub za 1991. leto.

Podpisniki v imenu stavkovnega odbora:

Mlekarna Celeia Arja vas, dir. Ervin Janežič, Kmetijska zadruga Savinjska dolina, dir. Jože Salamon, Kmetijska zadruga Celje, dir. Peter Vrsk, Kmetijska zadruga Šentjur, dir. Janez Vrtačnik, Kmetijska zadruga Šmarja dir. Zdravko Počivavšek, Kmetijska zadruga Laško, dir. Karel Krašek, Predsednik republiškega odbora sindikata delavcev v kmetijstvu in živilsko predelovalni industriji Srečko Čater, Koordinator Slovenske kmečke zveze Franc Potočnik, Poslanec RS Vinko Drča, SKZ, Podružnica Žalec, kmet Marjan Ribič, SKZ, Podružnica Žalec, kmet Andrej Kramer, SKZ, Podružnica Žalec kmet Andrej Podpečan, KZ Savinjska dolina, vodja OE Petrovčec Rudi Trobiš.

REGISTRACIJA SINDIKATOV HOBI DRŽAVE

Heinz Klucker, specialni predstavnik evropske sindikalne konfederacije je za »Sindikalno akcijo« med drugim povedal, da država ob ustavi in tarifni avtonomiji ne potrebuje zakonov o sindikatih. Za položaj in delo sindikatov zadostajo ratificirane konvencije Mednarodne organizacije dela, ki dopolnjujejo pravni sistem Nemčije. Pogovor sindikalnih sodelavcev s Hrvaške povzemamo za DE:

– V Zagreb ste prišli zaradi zakona o sindikatih. Kako zakoni urejajo status nemških sindikatov?

Klucker: Nemška ustava iz leta 1949 predvideva pravico do združevanja za vse, tudi za delojemalce in delodajalce. Vsi družbeni in državni organi so sprejeli načelno stališče, da te ustavne pravice ni treba zakonsko dopolnjevati ali omejevati.

Delovna razmerja se oblikujejo na temelju enakopravnosti in neodvisno od države. To velja tako za delojemalce kot za delodajalce, tudi v dejavnostih, kjer je država delodajalec. Izjema so le nekateri med državnimi uslužbenci, gre za policaje, vojaške, sodnike, njihove plače in pravice iz delovnega razmerja so opredeljene z zakoni.

– Kako sindikati delujejo v nemškem parlamentu?

Klucker: Sindikati nimajo pravice do zakonske iniciative. Predlog za spremembo ali dopolnitev pokojninskega, zdravstvenega ali drugega socialnega zakona lahko vložijo le prek strank.

Nemški sindikati so bili do leta 1933 razdeljeni po političnih idejah in strankah. V socialistične sindikate se je takrat povezovalo 60

odstotkov članstva, v krščanske pa 25. Takratni krščanski sindikati so igrali vlogo »Rdečega križa«, saj so izhajali iz teze, da so razmere dane in jih ni mogoče spremeniti, možno je le blažiti njihove posledice.

V obdobju od 1933 do 1945 so bili sindikati v Nemčiji prepovedani. Danes so nemški sindikati enotni. Njihov cilj je izboljševanje delovnih razmer in razvoj družbe. To delajo kot delavska interesna organizacija in ne kot stranka ali povezani z njo. Nemški sindikalisti vemo, da sindikat lahko dobro deluje le v svobodni demokratični družbi, ki dopušča človeške in sindikalne svoboščine.

– So še kakšni pravni okviri za delo sindikatov?

Klucker: Posebni zakon o sindikatih zavračamo in menimo, da registracija sindikatov ni potrebna. Status sindikata kot pravne osebe izhaja iz uporabe pravnih norm. Niti najmanj ne dvomimo, da imajo sindikati na vseh ravneh pravosodja aktivno legitimacijo.

Za sindikat ni važno, ali je organiziran po strokovnem ali industrijskem načelu. Sindikalna organizacija, ki hoče podpisati kolektivno pogodbo, mora dokazati sposobnost organizacije in vodenja stavke kot sredstva za reševanje spora z delodajalci. Stavko mora sindikat vzdržati tudi finančno.

Če država želi registrirati sindikate, je to njen hobi. Registracija sindikatov sama po sebi nima nobenega vpliva na njihovo pravno sposobnost. Težnje po zakonskem urejanju sindikatov smo vedno zavračali tudi zato, ker vemo, da bi takšen zakonodajalec lahko deloval v korist sindikatu, drug pa bi priložnost

Dodatni zakonski predpisi se lahko sprejemajo le zaradi varstva delojemalcev. Takšni zakonodaji ne nasprotujemo, smo le proti predpisom, ki sindikate omejujejo in pomejijo slabšanje socialnega položaja zaposlenih.

Davčne stopnje so v izključni pristojnosti parlamenta in se sindikati o njih ne moremo pogajati. Če država z davki poveča življenjske stroške, ji pač povemo, da bomo pri naslednjih pogajanjih zahtevali višjo stopnjo rasti plač.

– Kako naj se sindikati uprejo poskusom zakonskega urejanja sindikatov?

Klucker: Bojevati se morajo proti vsakemu zakonu, ki bi omejeval avtonomijo sindikatov. Noben zakon ne sme omejevati mednarodnih norm, zlasti ne tistih, ki jih je sprejela mednarodna organizacija dela. Sindikati morajo biti neodvisni od delodajalcev, političnih strank in države.

– Kaj menite o sindikalnem pluralizmu?

Klucker: Ne vem za primer, da bi se katoliški ali protestantski delodajalci organizirali v različne zveze. Ne poznam svobodne demokratične države s socialdemokratskimi, krščanskodemokratskimi, liberalnimi in komunističnimi zvezami delodajalcev. Pluralizem po načelu »deli in vladaj« je načelno v korist delodajalcev. V določenih pogojih pluralizem zmanjšuje in slabi možnosti delovanja sindikatov. Konkretna sposobnost je odvisna od enotnosti sindikatov, visoke ravni organiziranosti in solidarnega delovanja. Merilo sindikalne uspešnosti ni ustvarjanje privilegijev za posameznike in skupine, ampak izboljševanje socialnih razmer za vse zaposlene.

Pripravi: Franček Kavčič

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE ZAUPNIKE, STROKOVNE SLUŽBE PODJETIJ IN POSAMEZNIKE

- več avtorjev:

KAKO UVELJAVITI SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO V PRAKSI

Navodila – Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo. Cena 520,000 SLT

- več avtorjev:

MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU

Delovno razmerje – Prenehanje potreb po delavcih – Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev – varstvo pravic delavcev – Varstvo pri delu – Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo – Seznam služb pravne pomoči. Cena 350,000 SLT

- Mira Becele

STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVEM

Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjem in primeri praktične uporabe njegovih določil. Cena 520,000 SLT

- Gregor Miklič

NOVA DELOVNA ZAKONODAJA

Prečiščeno besedilo Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti s komentarjem. Cena 520,000 SLT

- Bogdan Kavčič

DELA VCI IN UPRAVLJANJE

Participacija – vzroki, cilji, vsebina in moč, organizacijske oblike, prednosti in kritike, evropski modeli participacije in kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«. Cena 350,000 SLT

- Aleksej Cvetko

ZAKON O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU Z OBRAZLOŽITVIJO

Zakaj so bile potrebne spremembe v pokojninski in invalidski zakonodaji – Spremembe pogojev za upokojevanje – Nova definicija invalidnosti in kaj to pomeni – Nov sistem odmere nadomestil plač invalidom II. in III. kategorije invalidnosti – Sprejemni postopki za uveljavljanje in varstvo pravic, revizija, sodno varstvo – Organizacijske spremembe – Kako s pridobljenimi pravicami. Cena 500,00 SLT

- Stane Uhan:

PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI

Statistični podatki – Kritična raven – Evropske cene in balkanske plače – Izhodiščni osebni dohodki – Kaj ve in misli vlada – Načrtovanje najnižje osnovne plače – Konkretni predlogi – Podcenjeno znanje – Najvišje plače. Cena 400,00 SLT

Vse informacije o knjigah – priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni (061) 321-255, 110-033, 313-942, 311-956.

Fax. (061) 317-298

NAROČILNICA NA ČASOPIS »DE«

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, naročamo (do pisnega preklica)

..... izvod(ov) tednika »DE«. Pošljite nam ga na

naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

Dne: Žig Podpis naročnika

Naročnino bomo poravnali v zakonitem roku.

NAROČILNICA ZA KNJIGE – PRIROČNIKE

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

..... izv. ● Kako uveljaviti

..... izv. ● Stanov. razmerja

..... izv. ● Delavci in uprav.

..... izv. ● Zakon o pokojn.

..... izv. ● Zakon o pokojn.

Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.

Naročeno mi pošljite na naš naslov:

Ulica, poštna št. in kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.

2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Dne: Žig Podpis naročnika

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 24

Pišite nam ali telefonirajte na (061) 326-982 ali 322-975; naš telefaks je (061) 317-298; žiro račun 50101-601-92077 – Atris. Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. ure do 15.30.

A POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

- Garsonjere na Kopah** – opremljene za 2 + 2 osebi. Termini v juniju. Cena 900 tolarjev.
- Pokljuka** – mali in veliki apartmaji za dve oziroma štiri osebe. Sedemdnevni termini (ob sobotah) do 30. septembra po 24 DEM oziroma 40 DEM v tolarški protivrednosti.
- Sobe v Kranjski gori** s TWC, za dve, štiri ali pet oseb. Cene nočitve od 10 do 15 DEM, polpenzion 25 do 29 DEM.
- Planinske kočice na Veliki planini** – dnevni najem male enote za tri osebe 37 do 47 DEM, večje enote za štiri osebe 52 do 62 DEM.
- Opremljene sobe ob Kolpi pri Starem trgu** – sobe za 2 do 5 oseb, skupna jedilnica, TWC. Najem 12 DEM na osebo na dan.
- Apartmenti na Rogli** – za 4 osebe v celoti opremljeni, barvni TV. Termini po dogovoru. Cena 45,5 DEM. Za 6 oseb – 62 DEM na dan.
- Apartmenti na Kopah** – za 4 osebe – opremljen – cena dnevnega najema 32 DEM v tolarški protivrednosti.
- Apartmenti v Kaninski vasi** – za 4 in 5 oseb; več terminov v juniju, juliju in avgustu. Cena 27 DEM.
- Planinski dom na Kisovcu** – tri – in štiriposteljne sobe, primerno tudi za skupine. Polni penzion 1.150 tolarjev; otroci do 10. leta 50% popusta. Prijeten program bivanja.
- Prikolica v Martuljku** – opremljena za 4 osebe. Termini julija in avgusta.

Zdravilišča

- Čateške toplice** počitniška hišica za 4 + 2 osebi; dnevi najem od 52 do 72 DEM, odvisno od sezone, vključene so 4 kopališke vstopnice.
- Bivalni kontejnerji v Podčetrtku** – za 4 osebe, cena 45 DEM v tolarški protivrednosti.
- Naravno zdravilišče »Triglav«** Mojstrana – bivanje v dve-, tri- ali štiriposteljnih sobah. Cena polnega penziona 24 DEM, polpenzion 21 DEM. Cene za šole v naravi: za predšolske otroke 13 DEM, za osnovnošolce 15 DEM in za dijake do 18. leta 16 DEM.
- Prikolica v Dolenjskih Toplicah** – za 4 osebe, termini od 8. do 16. julija, od 22. do 31. avgusta in septembra. Termini do zasedbe.
- Terme Lendava** – ugodna ponudba. Pokličite (069) 75-721 – za modri ali rumeni program.

Morje

- Počitniške hišice v Bašaniji**, Savudrija: objekt s 4 sobami s po 4 ležišči. V vsakem objektu so skupne sanitarije. Termini v avgustu. Cena penziona 20 DEM v tolarški protivrednosti.
- Počitniška stanovanja v Maredi** pri Novigradu: dvosobna stanovanja v počitniškem naselju, v celoti opremljena, trgovina v naselju, plaža idealna za otroke, možnost bivanja za 5 oseb. Cena 950 tolarjev. V juniju dnevni najem 22 DEM, v sezoni 32 DEM. Možen najem več stanovanj za celotno sezono.
- Počitniški dom Poreč** – tri- in štiriposteljne sobe. Sedemdnevni termini od 26. julija dalje. Nočitev z zajtrkom 11 DEM v tolarški protivrednosti. To ponudbo priporočamo.
- Oddih v Poreču** – možnosti najema apartmajev v Lanterni, Picalu od 6. junija do 28. avgusta. Cene od 21 do 51 DEM: triposteljni apartma od 21 do 27 DEM, štiriposteljni apartma od 27 do 35 DEM, petposteljni apartma od 33 do 43 DEM, šestposteljni od 39 do 51 DEM. Apartmaji imajo opremljeno kuhinjo, bivalni prostor, spalnico (4-, 5-, 6-posteljno), kopalnico in verando oziroma balkon.
- Otok Pag** – apartmajsko naselje v Stari Novalji. Apartma ima dve spalnici, kuhinjo, kopalnico in lastno teraso. Vsak objekt ima svoj parkirni prostor. Desetdnevne izmene od 20. junija do 19. avgusta. Cena 20 DEM dnevno. Turistična taksa ni vključena.
- Garsonjera v Maredi** – za 4 osebe, od 6. julija dalje – cena 1790 tolarjev.
- Apartmenti v Poreču** – cene junija in septembra za štiri osebe 43 DEM, za tri osebe 33 DEM; julija in avgusta za štiri osebe 62 DEM, za tri pa 46 DEM.
- Počitniško naselje Miholaščica na Cresu** – počitniška hišica za 4-6 oseb; cene junija 44 DEM, julija in avgusta 62 DEM.
- Počitniški dom Vrsar** pri Poreču – tri- in štiriposteljne sobe; cena polnega penziona 30 DEM, otroci do 7. leta 30% popusta.
- Garsonjera v Miholaščici na Cresu** – 4 ležišča, najem 15 DEM. Pokličite (068) 21-507.
- Dom v Portorožu** – eno-, dve- ali triposteljne sobe s toplo in mrzlo vodo, etažni TWC. Sedemdnevni termini od 6. julija dalje. Cena penziona 24,5 DEM, otroci do 3. leta brezplačno, do 10. leta 50% popusta. Turistična taksa ni vključena. Ugodne možnosti za športno rekreacijo.
- Počitniški dom v Fiesi** – ob obali prijetnega zaliva, tri- in štiriposteljne sobe, etažne sanitarije. Termini od 26. junija dalje (od 4 do 10 dni). Cene: penzion odrasli 29,5 DEM, otroci do 10. leta 24,5 DEM v tolarški protivrednosti. Turistična taksa ni vključena.

- Počitniške hišice v Savudriji**, Zambratija – za 4 osebe, predprostor, TWC. Cena penziona 27 DEM. Termini od 26. junija do 5. septembra. Cena za šole v naravi 18 DEM v tolarški protivrednosti.
- Počitniški dom Piran** – dve-, tri- ali štiriposteljne sobe s toplo in hladno vodo, etažne sanitarije. Termini v juliju in avgustu. Cena polnega penziona 29 DEM, polpenzion pa 24 DEM. Ugodna ponudba.
- Apartmenti v Červarju** – s tremi, štirimi ali petimi ležišči od 16. junija do 6. julija in od 25. avgusta do 4. septembra; sedem- ali desetdnevni termini. Cena od 1.000 do 1.600 tolarjev. To ponudbo priporočamo.
- Počitniški dom Veli Lošinj** – dve-, tri- ali štiriposteljne sobe, etažne sanitarije, možnost polpenziona: odrasli 900 tolarjev, otroci od 3. do 10. leta 570 tolarjev. Termini od 16. junija dalje. Primerno tudi za skupine.
- Naselje v Nerezinah** – otok Mali Lošinj – dvosobno stanovanje za 6 oseb po 44 DEM in garsonjera za 3 osebe 33 DEM.
- Počitniški dom v Selcah** – v 8 sobah. Možnost lastne priprave hrane. Cena 270 tolarjev na dan na osebo.
- Apartmenti v Maredi** – za 6 oseb, termini do 10. julija in po 20. avgustu; cena 1300 tolarjev.
- Počitniški dom v Pineti** – Novigrad – termini po 4. juliju – penzionška storitev 25 DEM odrasli, otroci od 4. do 12. leta, 19 DEM, mlajši pa 4 DEM.
- Penzion Piran** – tri- in štiriposteljne sobe, TWC ali etažne sanitarije; cene od 20 do 30 DEM, odvisno od storitve in terminov.
- Zidana hišica v Vrsarju** – Fontana – za 4 osebe, termini od 20. julija naprej.
- Enosobno stanovanje v Barbarigi** – v celoti opremljeno za 4 osebe. Prosti termini julija in avgusta. Cena 1.300 tolarjev.
- Lesene hišice v Mošeniški Dragi** – za 3 osebe, polpenzion odrasli 17 DEM, otroci 13 DEM. Pokličite (062) 303-251.
- Počitniška hiša Crveni vrh pri Savudriji** – tri spalnice, dnevni prostor, kuhinja, kopalnica, velika veranda, ograjen vrt. Dnevni najem 65 DEM.

Prikolice

- Prikolica v AC Lanterna** – opremljena za 4 osebe. Termini od 5. do 15. julija, od 15. do 25. julija, 5. do 12. avgusta, po 1. septembru. Cena 1.150 tolarjev na dan. Turistična taksa ni vključena.
- Bivalni kontejner v AC Lanterna** – za 4 osebe, od 1. julija dalje. Cena 32 DEM na dan.
- Prikolica v AC Izola** – opremljena za 4 osebe, baldahin, senčna lega. Desetdnevni termini v drugi polovici julija in avgusta. Cena 1.500 tolarjev na dan. Cena septembra 1.100 tolarjev.

B. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

Lastnike počitniških zmožljivosti, tudi vikend hišic na slovenski obali in v Istri, ki bi želeli ponuditi proste termine v času dopusta, vabimo k sodelovanju in trženju na naši Borzi. Veliko povpraševanje je po prostih zmožljivostih v naših zdraviliščih.

D. PRODAMO

- Počitniški apartma na Treh kraljih na Pohorju**. Velikost 21,30 kvadratnega metra, cena 765.000 tolarjev.

Informacija gostom Atrisa

PLAČILNI POGOJI: Ob potrditvi rezervacije morate takoj plačati 30% celotnega zneska, preostali del 12 dni pred pričetkom letovanja. Če že rezervirani odih odpoveste več kot 30 dni, preden bi ga nastopili, zaračunamo stroške poslovanja in nastale stroške. Pri odpovedi, krajši od 15 dni pred začetkom oddiha, zaračunamo stroške in 20% celotnega zneska. Pri krajših odpovednih rokih zahtevamo plačilo v celoti. Cene veljajo le za že v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spremenijo za več kot 10%. Po vplačilu gostje prejmejo našo napotnico.

Želimo vam prijetno bivanje, kjerkoli že ste – Borza sindikalnega turizma.

Metod Zalar, direktor borze

ŽIVLJENJE TEČE...

Piše:
Mag. Aleksej Cvetko

Varstveni dodatek

Znesek najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo jamči uživalcu socialno in materialno varnost. Zato imajo uživalci starostne, predčasne, invalidske ali družinske pokojnine pravico do varstvenega dodatka, če prejemajo pokojnino, ki ne dosega zneska najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo, in če skupaj z družinskimi člani nimajo drugih dohodkov, ki bi zadoščali za preživljanje. Varstveni dodatek naj bi jim zagotavljal socialno varnost.

Varstveni dodatek ni samostojna dajatev pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ampak je socialni korektiv za uživalca pokojnin. Njegova višina je odvisna od dopolnjene pokojninske dobe, pri družinski pokojnini pa je odvisna tudi od števila uživalcev.

Kateri so skupni dohodki uživalca pokojnine in njegovih družinskih članov, takratno naštevajo zakon. K dohodkom se vštevajo vsi dohodki iz delovnega razmerja ali opravljanja samostojne dejavnosti, dohodki od premoženja in drugi dohodki, od katerih se plačujejo davki, prejemki iz prostovoljnega zavarovanja, invalidnina, kmečke pokojnine, preživnine in drugi prejemki. Med te dohodke pa se ne štejejo dodatek za pomoč in postrežbo, dajatve po predpisih o vojaških in civilnih invalidih in prejemki, za katere je posebej določeno, da se ne upoštevajo pri ugotavljanju premoženjskega stanja.

Med družinske člane, katerih dohodki se vštevajo v skupni dohodek, se uvrščajo, če imajo stalno skupno prebivališče, uživalec pokojnine in njegov zakonec oziroma z njim izenačena oseba in otroci, pri katerih obstaja dolžnost preživljanja; če gre za družinsko pokojnino, pa še vsi souživalci družinske pokojnine in starši otroka – uživalca družinske pokojnine. Zaradi specifične življenja na kmetih in načina predaje kmetij se med družinske člane šteje tudi prevzemnik kmetije, na kateri ima upokojenec stalno bivališče.

Varstveni dodatek se odmerja različno, glede na to, ali gre za starostno ali invalidsko pokojnino. Nekaj ugodnejša je odmera varstvenega dodatka k invalidski pokojnini, saj se pri odmeri upošteva dejstvo, da so invalidske pokojnine priznane na podlagi krajše pokojninske dobe, kar pomeni, da so praviloma nižje. Različna odmera zato predstavlja samo še eno obliko dodatnega varstva invalidov.

Varstveni dodatek k starostni pokojnini se odmeri od razlike med pokojnino in zneskom najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo, kar je osnova za odmero varstvenega dodatka. Varstveni dodatek znaša 60% osnove pri uživalcu pokojnine in 70% osnove pri uživalci pokojnine s pokojninsko dobo 15 ali manj let. Za vsako nadaljnje leto pokojninske dobe se nato višina varstvenega dodatka poveča za 2%, s tem da ne more presežati 100% razlike (osnove).

Pokojninska doba	odstotek varstvenega dodatka za zavarovance za zavarovanje	Pokojninska doba	odstotek varstvenega dodatka za zavarovance za zavarovanje
15 let	60	26 let	82
16 let	62	27 let	84
17 let	64	28 let	86
18 let	68	29 let	88
19 let	68	30 let	90
20 let	70	31 let	92
21 let	72	32 let	94
22 let	74	33 let	96
23 let	76	34 let	98
24 let	78	35 let	100
25 let	80		

(Se nadaljuje)

POT DO BOGASTVA

DELAVSKA HRANILNICA, d.o.o.

Ljubljana, Dalmatinova 4 **nudi od 1. 7. 1992** naprej sindikatom, društvom, družbenim organizacijam, krajevnim skupnostim, dobrodelnim organizacijam, obrtnikom, majhnim pravnim osebam in privatnim osebam

nove obrestne mere na revalorizirano osnovo
Revolarizacijska stopnja za julij 1992 znaša 5,9% mesečno, preračunano na letni nivo 97%.

Obrestne mere za toolarske depozite so:

		MESEČNE	LETNE
– vezava sredstev na odpoklic	40%–45%R	2,36%–2,65%	31,70%–36,17%
– vezava sredstev nad 1 mesec	R + 1%–3%	6,00%–6,20%	98,97%–102,91%
– vezava sredstev nad 2 meseca	R + 3%–4%	6,20%–6,30%	102,91%–104,88%
– vezava sredstev nad 3 mesece	R + 4%–5%	6,30%–6,33%	104,88%–106,85%
– nad 12 mesecev	R + 8%–11%	6,58%–6,84%	112,76%–118,67%

Posebna ugodnost za privatne osebe:

Za vezavo sredstev od 31 do 90 dni:

– do 10.000,00 SLT	R + 6%	6,42%	108,82%
– od 10.001,00 SLT do 50.000,00 SLT	R + 7%	6,50%	110,79%
– nad 50.001,00 SLT	R + 8%	6,58%	112,76%

KREDITNA PONUDBA

- kratkoročni krediti privatnim osebam z rokom vračila 6 mesecev R + 18% 7,39% 132,46%
- kratkoročni krediti privatnim osebam v višini 300% od vezanih sredstev z rokom vračila 12 mesecev R + 10% 6,75% 116,70%
- polog se obrestuje s 40% R 2,36% 31,70%

– komisijski krediti pod pogoji, ki jih naroči naročnik. Kredite lahko dobijo delavke in delavci, člani tistih sindikatov, ki svoja sredstva varčujejo v Delavski hranilnici.

– kratkoročni krediti pravnim in drugim osebam od R + 20%–R + 30% 7,54%–8,27% 136,40%–156,10%

POHITITE TER VARNO NALOŽITE SVOJ PRIHRANEK ALI PA REŠITE SVOJO POTREBO PO KREDITIH. NAŠE GESLO JE: KAKOVOST SO LJUDJE!

Dodatna pojasnila lahko dobite na sedežu Hranilnice, tel. 061 312-098, 316-881 ali na Agenciji v Trbovljah, tel. 0601 21-092, 22-213.

OBRATNA AMBULANTA

Prim. doc.
dr. Anton Prijatelj

Dopust v Sloveniji

Le pogledite zemljevid naše male domovine, če ste popolnoma pozabili, kaj so vam v šoli vbijali v glavo. Naša dežela ni velika. Je pa na razpotju različnih svetov: alpskega, dinarskega, panonskega in ima še

košček Jadranskega morja. Povejmo to bolj po domače: imamo morje, visoke gore, predgorje, gričevnato pokrajino in ravnino.

Če kot zdravnik svetujem, kam na dopust, lahko nekaterim priporočam višje pokrajine, kjer je zrak čistejši, noči hladnejše in si mirno spočijete živce. Gričevnati predeli so pri nas sila bogati s toplicami – termami, ki so zelo primerne za vse mogoče vnetne bolezni, še posebej za boleznijo gibal. Nekaj kilometrov naše obale z morjem je posebej primerno za počitnikovanje ljudi z nekaterimi boleznimi.

Naša dežela, ali recimo ji kar država, tudi ni prevelika, da je ne bi pohodniki kar vse prehodili, četudi ne kar na mah. Morda postopoma, malo letos, malo prihodnje leto. S pohodniki mislim tiste, ki prečkajo našo domovino peš, pa tudi tiste, ki bodo to naredili z avtomobilom. Nihče se pravzaprav še ni spomnil izdati priročnika z nasveti, kako prepotovati Slovenijo z avtom in si pri tem ogledati čimveč znamenitih krajev s kulturnimi spomeniki. Ugovarjali boste, da lahko Slovenijo prevozimo od zahoda do vzhoda v nekaj urah. Vem, saj sem pot iz Nove Gorice v Lendavo prevozil v manj kot petih urah. Koliko pa vozijo z Jesenic ali iz Planice do Črnomlja, ne vem, ker še nisem poskusil.

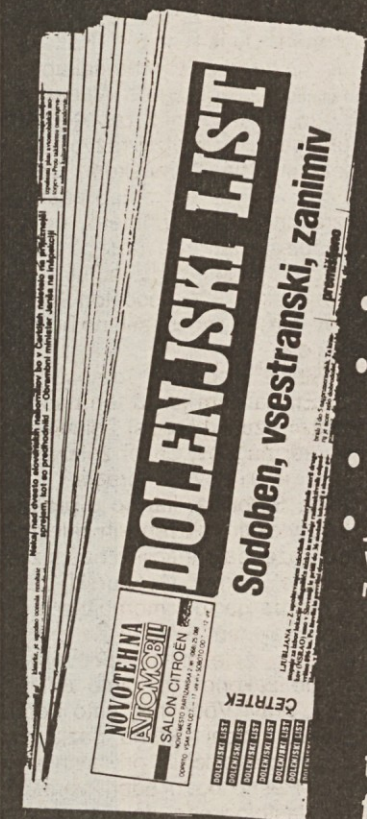
Poskušajmo se za uvod zelo na kratko pogovoriti o treh smereh našega dopusta glede na naše zdravje oziroma na zdravje naše družine. To so morje, hribi, toplice.

Morje, ki je bilo precej časa pojem za dopust, priporočam vsem bolnikom s kožno boleznijo **psorizao ali luskavico** po naše. Poleg tega ga priporočam večini bolnikov z **astmo ali nadohu**. Morje dobro dé tudi ljudem s pogostimi prehladnimi obolenji, bronhitisom, vnetjem žrela ali glasilk. Mnogi otroci so kar naprej prehlajeni in jim bo nekajtedensko življenje ob toplem morju dobro delo.

Opomnili so me, da moram, ko pišem o dopustu v **hribih**, posebej poudariti, da s tem ne mislim niti Triglava niti drugih vršacev in Alpeh, pač pa višje predele na Gorenjskem, Tolminkem in Bovškem, v Savinjski dolini in na Pohorju. Tak dopust svetujem vsem, ki se zdravijo zaradi **visokega pritiska ali hipertoniije**, slabokrvnosti ali anemije in tudi vsem z razvrzanimi živci. Tega slednjega je v zadnjih časih vse več.

Še o **toplicah**. Dopust v toplicah svetujem vsem tistim, ki dan za dnem tožite, kako vas trga po vseh sklepih, kako se ne morete več zravnati ali pripogniti, tistim, ki kar naprej pijete različne tablete proti bolečinam, in tožite, kako hudo je življenje, kadar vas sklepi ne ubogajo več. Seveda tam potrebujete nadzorstvo zdravnikov in fizioterapevtk.

... pokrajinski tednik, ki poroča

- o vsem, kar se zgodi zanimivega na Dolenjskem, Beli krajini, Posavju, na Kočevskem in drugod,
- piše preprosto, razumljivo in kratko,
- daje vsem svojim bralcem možnost, da v njem sodelujejo,
- nudi nešteto možnosti za oglaševanje,
- je glede na obseg med vsemi podobnimi časopisi najcenejši

68000 Novo mesto
Glavni trg 24
tel.: 068/23-606
fax: 068/24-898

VSE POTI (NE) VODIJO V RIM

Razpoke so se pokazale že na prvem srečanju gospodarstvenikov in vlade, ko je podpredsednik vlade mag. Herman Rigelnik upravnemu odboru zbornice (v njem pa so praktično sami direktorji) pred štirinajstimi dnevi predstavil vladni gospodarski program. Na vsakoletnem srečanju vlade in gospodarstvenikov v Radencih pa so razlike v stališčih do potrebnih ukrepov postale že nevarno velike. Večina predlaganih in potrebnih ukrepov mora še skozi skupščinsko proceduro, ker vemo, koliko in kakšne čeri so skrite pod poslanskimi klopki, se vprašujemo, ali Drnovškov program ni obsojen na neuspeh pravzaprav zaradi istega razloga kot nekdanj Markovičev (naj nam bo dovoljena samo ta edina primerjava med obema programoma): zaradi nedoseženega političnega soglasja o vsesplošni podpori ekonomski politiki.

Razhajanja med vlado in direktorji ter vnaprejšnje grožnje politične opozicije, da bo blokirala denimo privatizacijsko zakonodajo, ki je eden od pogojev za uspešno izvedbo sanacije gospodarstva, pa niso edine razpoke, zaradi katerih se utegne vladni program sesuti. Tu je še neskladje v stališču do politike plač med vlado, direktorji in sindikatom. O tem, kako nevarna lahko postane za realno raven plač politika osebnih dohodkov, kakršno zagovarja vlada, smo pisali v minulih dveh številkah DE. Zato tokrat pogledimo, kaj Drnovšku zamerijo direktorji (čeprav se s politiko osebnih dohodkov strinjajo).

Premier in sodelavci na posvetu (Rigelnik, Arhar, Gaspari, ministra Kračun in Širše ter pomočnica ministra za zunanje zadeve Ravbarjeva) niso zadovoljili direktorjev predvsem pri treh vprašanjih. Direktorji niso zado-

voljni s tečajem tolarja – zdi se jim močno precenjen, niti s politiko obrestnih mer in še manj s predvideno dinamiko ukrepanja in vsebine ukrepov.

Gospodarski program, menijo direktorji, je naravnano predvsem na dolgoročno delovanje. V njem ni ukrepov, ki bi prinesli takojšnje izboljšanje kritičnega gospodarskega položaja. O težavah zavoljo prenižkega tečaja marke in zaradi oduševskih obrestí so se ta dva dni v Radencih pele prave balade. Toda iz oči premiera in ministrov ni kanila solza sočutja... Edina iskrica upanja se je za hip posvetila iz ugibanja Hermana Rigelnika, podpredsednika vlade, češ da bi ob vseh sprejetih in uresničenih ukrepih vlade ter banke Slovenije obrestna mera nemara že čez leto dni in pol postala nekako normalna... Drnovšek pa je ostal trd. Hoče zvestobo takemu programu, kot je začrtan,

hoče napore, hoče odpovedovanja posameznih v korist skupnega. Pri tem sam, se pravi vlada, država, noče biti izjema.

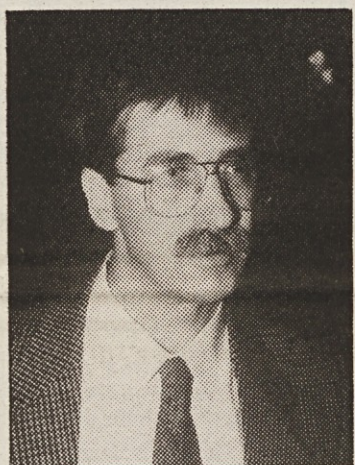
Trd je bil tudi v oceni vladnega programa in pripomb gospodarstva. Bil bi vesel, če bi mu kdo lahko svetoval ukrepe, ki bi prinesli takojšnje učinke. Toda sam ne ve, kaj se da storiti za hitrejšo prilagajanje tečaja ali zniževanje obrestí. Prepričan pa je: s predstavljenim programom in absolutno podporo lahko do konca tega leta Slovenija postavi trdne temelje za prestrukturiranje gospodarstva in kasnejši vzpon.

Direktorji pa pravijo: do cilja vodi mnogo poti, toda vse niso prave. Ker Drnovšek vztraja, da vodi v Rim le njegova, direktorji, politična opozicija in tudi sindikati pa menijo, da to ni točno, nadaljnega zaporedja dogodkov in njihovega učinka najbrže ni težko predvideti. Pa če si vsi še tako želimo (zaradi nas samih), da bi Drnovšek, kamor Makrovič ni, vendarle prišel v Rim.

Boris Rugelj

PROGRAM JE PRERAZPOREDITEV OBSTOJEČEGA

Jožko Čuk, bivši direktor Saturnusa in zdaj podpredsednik Gospodarske zbornice Slovenije, zadolžen za vprašanja kakovosti, podjetništva in izobraževanja, na posvetu vlade in gospodarstvenikov v Radencih ni stopil k mikrofonu, razen k našemu. Za naš časnik je v kratkem pogovoru takole ocenil vladni gospodarski program:

Jožko Čuk

Čuk: »Na program gledam pozitivno. Napisan je logično in strokovno. Potrebno pa ga je tudi prilagoditi kratkoročnim razmeram, da ga bomo lahko uresničili pred pričetkom socialnih nemirov.«

DE: Plače so velik problem. Ali

so res previsoke ali niso? Ali lahko takšne, kot so, ogrozijo program?

Čuk: »Stvar ocene je, do kod lahko ljudje zdržijo. V Sloveniji ni vprašanja eksistence v antropološkem smislu. Ljudski standard in socialna propustnost sta stvar civilizacijsko-kulturnih norm. Vprašanje je, do kod so Slovenci pripravljeni stiskati pas. Toda denarja je, kolikor ga lahko podjetja zaslužijo. S trgom se ne da veliko napraviti. Na jugu je katastrofa poslovati. Obrzati trg Hrvaške, Bosne, Srbije, to je danes stvar čarovniške imaginacije. Na zahodnih trgih pa je obstoječe izvozne posle zelo težko ohraniti. Za tuje je Slovenija še vedno del Jugoslavije. Še pred dvema mesecema serviser iz Nemčije ni hotel priti k nam servisirati stroja, ker se je bal in je v njihovem koncernu politika, da se sem ne hodi. Dobiti nov posel v teh razmerah, pa je skorajda nemogoče, ker čakajo, da se bodo tukaj 'vremena zjasnila'. Drnovškova politika malo sprošča zadeve, če bomo lastniški

zakon res sprejeli. Bojim pa se, da še eno leto ne bomo sklepali pravih pogodb. Če se borijo v Sloveniji šli samo politiko in se ukvarjali sami s sabo in iskali krivca, zdaj tudi pretirano, v nas samih, ne bo dobro za gospodarstvo.«

DE: Kaj pa, če program le ne bo dal rezultatov?

Čuk: »Ne predstavljam si, kaj bo, če ta program ne bo uspel. Bojim se, da bo prišlo do zelo hudih socialnih nemirov. Tukaj bo politika vzela stvar v svoje roke. Lahko zadevo privede do kakšne državljanske vojne. Jaz te zadeve ne vidim tako tuje, tudi mojemu slovenskemu narodu ne.«

Boris Rugelj

ŽELEZARNE OZDRAVLJENE DO KONCA LETA

Slovenska vlada se je odločila, da bo njen prvi veliki in, daj bog, uspešni sanacijski poseg v slovenska podjetja prav sanacija slovenskih železarn. V ta namen je že naredila prvi korak – direktorja Združenega podjetja Slovenske železarne, ing. Andreja Aplenca je zamenjala z dr. Andrejem Ocvirkom, bivšim podpredsednikom vlade (Peterletove), predvsem pa, kot nam je dejal minister za industrijo in predsednik UO Slovenskih železarn, Dušan Šešok, briljantnim sanatorjem zavoženih podjetij. Ima pa vlada še en adut v rokavi, pritegniti namerava enega ali več tujih vlagateljev kapitala v slovenske železarne in hkrati tudi kupcev (oziroma prodajal-

Dr. Andrej Ocvirk: rojen za sanacije

cev) izdelkov slovenske metalurgije.

Vlada bo še ta mesec obravnavala projekt sanacije Slovenskih železarn, kot če bi le-te ostale v državni lasti. Treba je namreč takoj najti sredstva za tekoče poslovanje, saj železarne ne morejo sprejemati naročil, ker nimajo obratnega kapitala. Sicer pa naj bi se dolgotrajna agonija slovenske metalurgije razpletla do konca tega leta.

Šešok nam je naštel tri možne »scenarije«: železarne naj bi še naprej izdelovale 350 do 400 tisoč ton jekla in izdelkov letno in s tem, vsaj kar se letošnjega leta tiče, »pridelovale« letno okoli 120 milijonov mark izgube. Ker je lastnik železarn država, bi bilo to izgubo treba pokrivati iz proračuna. Vlada pa želi, da bi bile železarne polno zaposlene in rentabilno proizvajale. Zato je izdelala še dva scenarija. Po prvem naj bi našli enega tujega sovlagatelja v slovensko železarstvo, s tem da bi ta jamčil približno dvakrat večjo proizvodnjo in zanesljiv trg za železarske

izdelke. Ali pa bi za vsako železarno iskali drugega tujega mecen, ki bi vložil kapital in našel trg. Nekaj posamičnih dogovorov je že bilo, nam je zatrdil predsednik UO SŽ, na primer: Voest Alpine se zanima za tesnejše sodelovanje z jeseniško železarno.

»Vsekakor bodo analize in možne usmeritve, ki bodo izbrane, objavljene, saj vlada na tem projektu želi delati javno,« nam je zatrdil Dušan Šešok.

Kako bodo našteje rešitve vplivale na število zaposlenih?

»Če bodo železarne ostale v državni lasti, pričakujem še nekaj osipa, vendar ne več veliko,« je menil Dušan Šešok. »Kako pa bo, če bodo železarne dokapitalizirali tuji, ne vemo. Vsekakor bodo drugi lastniki zaposlenost prilagajali svoji viziji razvoja železarstva na Slovenskem. Treba pa je reči, da po rentabilnostnih izračunih niti v primeru, če bi v železarnah res dosegli optimalno mejo proizvodnje, se pravi okoli 900 tisoč ton izdelkov, število zaposlenih ne bo naraslo.«

Albert Vodovnik, predsednik SKEI, pa nam je ob teh načrtih izrazil zaskrbljenost sindikata zaradi načrtov, da bi železarne deloma ali povsem prešle v tuje roke. Skrbí ga, kaj bo s predelavo v okviru slovenskih železarn, saj kaže, da sanacijski načrti zajemajo samo metalurški del. Skrbí pa ga tudi morebitna prodaja železarn tujcem. Že lani je država železarne »posvojila« mimo zakonov in mimo delavcev, pravi Vodovnik, zato bodo sindikati zdaj skrbno pazili na koristi zaposlenih pri lastninenju. Resno bodo odprli vprašanje lastniškega deleža delavcev v slovenskih železarnah.

Boris Rugelj

DRŽAVA NI ODGOVORNA

Med večje težave slovenskega gospodarstva sodijo neporavnane obveznosti kupcev slovenskega blaga in storitev v drugih državah, na primer v Iraku, nekdanji Sovjetski zvezi, nekdanji Jugoslaviji. Sovjetski kupci so slovenskim podjetjem dolžni 9,5 milijona dolarjev in 31,7 milijona kirinških dolarjev. Letos zapadle terjatve do Iraka bodo presegle 123 milijonov dolarjev. JLA je slovenskim dobaviteljem dolžna 171,6 milijona dolarjev. Terjatve Slovenije do drugih republik nekdanje Jugoslavije pa znašajo skupaj 19,8 milijarde SIT in še naraščajo, kot piše Neven Borak, svetovalec predsednika slovenske vlade, v zadnji številki Mladine.

Na posvetu gospodarstvenikov z vlado v Radencih smo slišali še nekaj tovrstnih podatkov. Zlasti glasna sta bila Vinko Gobec iz območne gospodarske zbornice za Ljubljano ter Tine Babnik, direktor Tibaelektrik, podjetja, ki je leta 1989, tako kot druga podjetja naseljena takratnim ugodnim posojilom za izvoz v Irak, zdaj pa se duši v dolgovih. Vinko Gobec je povedal, da podjetja ljubljanske regije samo od Iraka terjajo 100 milijonov dolarjev, do leta 1995 pa bo zapadlo v izplačilo skupaj še 50 milijonov dolarjev. Na problem pa je opozoril tudi Matija Škof,

generalni direktor koncerna Slovenijales, rekoč, da bi država morala gospodarstvo ščititi pred političnimi riziki in to tako koristi iz naslova premoženja kakor tudi iz naslova poslovnih odnosov.

Hermanu Rigelniku, podpredsedniku vlade, se je zamisel o vrednostnih papirjih zdela zanimiva, predsednik dr. Janez Drnovšek pa je takole (povzamemo iz njegove razprave) odgovoril zlasti na vprašanja Vinka Gobca, kako bo vlada zaščitila slovensko premoženje in terjatve v tujini: »Kar se tiče terjatev do Iraka in drugih držav, jih bomo reševali v okviru programa sanacije podjetij. Država pa se ne čuti odgovorna za poslovanje podjetij na takomimovanih mehkih trgih. Se pravi trgov, kjer z lahkoto prodaš, težko pa dobiš plačilo. Takih držav je zdaj veliko, tovrstno tveganje se je razširilo na nekdanjo Jugoslavijo in države bivšega vzhodnega bloka.«

Kakó bo problem podjetij v težavah reševal program sanacije, pa je znano: vlada trdi, da je pripravljena pomagati samo tistim podjetjem, ki so sicer v težavah, ki imajo trg v tujini ali ki bi lahko postali dobri izvozniki, po določenih posegih vanje. Podrobna pravila te »igre« bo vlada menda pripravila že čez

mesec dni in takrat bo jasno, katera od podjetij, ki imajo težave zaradi neporavnanih računov tujih kupcev, bodo deležna vladne pomoči iz sredstev novega proračuna.

B. R.

VSAK DAN V VEČERU

VELIKA NAGRADNA IGRA

VEČER

VEČ VEČ VEČER

1500 IN EN NAGRADA

Renault 5, pohištvo, televizorji, pralni stroji, mali gospodinjinski aparati, vrtni kamini, armature, svetila, trezorji,....

Vsak teden nova priložnost za bralce Večera!

Nagrade tedensko, VEČje mesečno, še VEČje v super nagradnem žrebanju!

Vse o nagradni igri in nagradah vsak ponedeljek v dnevniku Večer!

JEKLO TEHNA **AVTOHIŠA** **RENAULT**

BELOKRANJSKA 13 MANJBOR *Avto žnjelja*

VEČ VEČ VEČER

POKOJNINSKO ZATIŠJE

»Pokojninsko in invalidsko zavarovanje sledi ta čas ohranjanju gmotnega položaja upokojenecv,« ocenjuje Janez Prijatelj, dosednji direktor SPIZ. Z novim zakonom, ki je začel veljati aprila letos, se namreč znova uveljavlja sprotno usklajevanje pokojnin glede na mesečno rast plač vseh zaposlenih, kar v dobršni meri ohranja vrednost pokojnin.

Statistično spremljanje gibanja plač je urejeno tako, da so uradni podatki o porastu plač v določenem mesecu znani z dvomesečnim zamikom, zato se ob vsakokratni uskladitvi pokojnin upokojencem obračuna vedno tudi razlika za dva meseca nazaj. Skupno povečanje pokojnin na podlagi rasti plač v letu 1992 je doslej doseglo 55,7 odstotka.

138.000 upokojencev životari

Najnižja pokojninska osnova je po uskladitvi pokojnin v mesecu juniju slabih 17 tisoč tolarjev. Najnižja pokojnina za polno pokojninsko dobo pa 14.384 tolarjev. Ob tem kaže opozoriti, da je kar 31 odstotkov vseh izplačanih pokojnin v juniju nižjih od tega zneska. Če upoštevamo, da sta bila 30.

S prvim julijem se po novi pokojninski zakonodaji ukinja Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja in začne delovati Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, o čemer bo še ta mesec odločala republiška skupščina. Formalno-pravno pa bo SPIZ svoje poslovanje v celoti zaključil in predal Zavodu predvidoma v mesecu avgustu, ko bodo nared bilančni akti in zaključni računi Skupnosti. Pokojninsko zavarovanje bo torej še naprej obstajalo, le organi upravljanja bodo drugi.

Skupnost je šestmesečno finančno poslovanje zaključila zelo ugodno, s presežkom 1,76 milijarde tolarjev. To je dobra popotnica za del novega zavoda. Ob tem kaže povedati še to, da po zadnjih podatkih vlada dolguje Skupnosti že pet milijard tolarjev, ne da bi pri tem upoštevali pripadajoče obresti.

Vrsta pokojnine	Povprečni zneski pokojnin SLT I.-VI./92	VI./92
starostne	18.871,00	24.063,00
invalidske	15.581,00	19.839,00
družinske	13.423,00	17.089,00
vse	17.116,00	21.837,00

junija 1992 v Sloveniji 445.202 upokojenca, je to kar 138.000 ljudi z nizkimi pokojninami. Dobrih 44 odstotkov ali 58 tisoč le-teh sicer dobiva varstveni dodatek (v povprečju od tri do 3,7 tisočaka še dodatno zraven pokojnine). Povedati pa kaže, da so te pokojnine tako skromne predvsem zaradi nizke pokojninske dobe. Po podatkih SPIZ dobiva pokojnino do 20 tisočakov skoraj polovica vseh upokojencev v Sloveniji – brez upoštevanja izplačanih razlik za nazaj.

Najvišjih možnih odmerkov pokojnin za polno pokojninsko dobo je več in dosega od 68.000 do 75.000 tolarjev. Absolutno najvišja možna pokojnina po splošnih predpisih – upoštevanje možno povečanje za 5 odstotkov zaradi pet ali več let daljše pokojninske dobe od polne – pa je ta hip 79 tisoč tolarjev. Vendar pa je upokojencev, ki dobivajo pokojnine nad 65.000 tolarjev le 0,13 odstotka.

Seveda pa dobivajo upokojenci pokojnine tudi po posebnih predpisih, ko prejemajo poleg pokojnine še pokojninski dodatek. To so praktično najvišje pokojnine, ki najbolj bodo v oči. Takšnih upravičencev je malo, vsega 36. Gre

pa za različne zneske pokojnin. Najvišja izplačana pokojnina za mesec junij je tako dosegla 117.828 tolarjev.

Razmerje med upokojenci in zaposlenimi 1:1,71!

Zaskrbljujoče je naraščanje števila upokojencev. V letošnjih šestih mesecih se je na novo upokojilo 15.481 ljudi, zvečine v prvih treh mesecih, ko se je bilo moč upokojevati še po ugodnejših starih predpisih. Sicer pa je v mesecu juniju skupnost izplačala 421.702 pokojnine. Od tega števila je odpadlo 59,5 odstotka ali 251.000 na starostne upokojence, 21,7 odstotka ali 91.487 na invalidske upokojence in 18,8 odstotka ali 79.97 na družinske upokojence. V mesecu juniju je skupnost izplačala tudi 23.500 kmečkih pokojnin.

Glede na vrsto pokojnine je bil največji porast zabeležen med starostnimi upokojenci. Njihovo število se je v prvih šestih mesecih v primerjavi z decembrom zvišalo v povprečju za 5,9 odstotka, število invalidskih upokojencev je v istem obdobju poraslo za 2 odstotka, družinskih pa za 1 odstotek.

Število zavarovancev, ki zagotavljajo pretežni del potrebnih sredstev za kritje pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, se še naprej zmanjšuje. Ocenjujejo, da je po šestih mesecih bilo na tisoč zavarovancev 586 upokojencev, kar pomeni, da je razmerje med upokojenci in zavarovanci že 1 : 1,71. Aktivnih zavarovancev je le še 760.000. Še pred nekaj leti je bilo to razmerje 1:3, ob koncu lanskega leta pa je padlo že na 1 : 1,8.

Gmotni položaj upokojencev se kaže tudi v razmerju med povprečnimi pokojninami in povprečnimi plačami vseh zaposlenih. Povprečna starostna pokojnina, dosežena v prvih šestih mesecih, je dosegla 84,5 odstotka povprečne plače, izplačane v prvih štirih mesecih letošnjega leta, povprečna invalidska 69 odstotkov, povprečna družinska pa komaj 60 odstotkov. Povprečje vseh pokojnin je 76,7 odstotka povprečne plače.

M. F.

Begunci: odpiranje poti domov

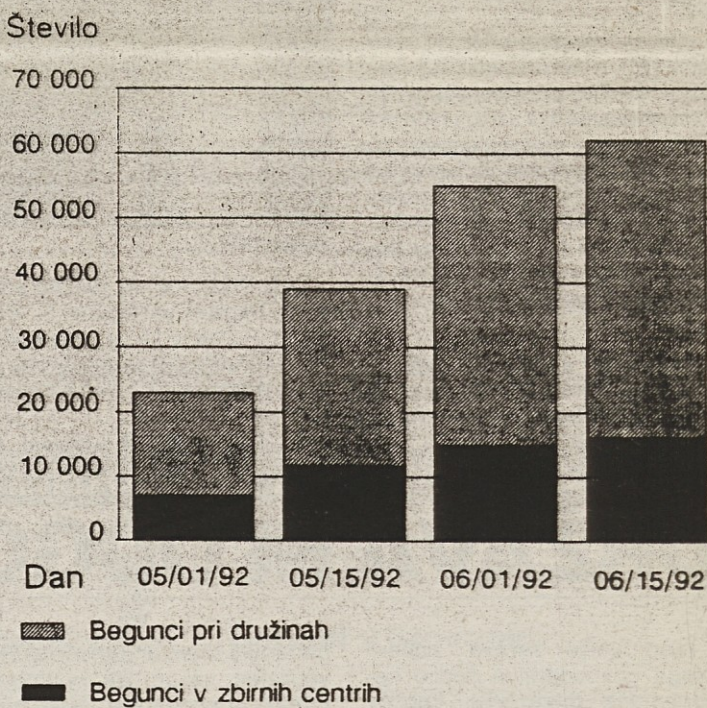
Kako izmeriti gorje, ki ga doživljajo lačni prebivalci Sarajeva, tisti, ki so ostali na svojih domovih in preživljajo dneve in noči že tretji mesec zapored po zakloniščih in kletah zasebnih hiš, če se niso v tem času že porušile. Vztrajajo z neizmerno kljubovalnostjo in voljo do življenja.

Nič lažje ni pri duši tistim, ki so morali svoje domove zapustiti. Številke so hladne, a zastrašujoče. Kar polovica vseh bosanskih Muslimanov je morala v zadnjih mesecih zapustiti svoje domove. V treh mesecih je bilo v bosanski vojni ubitih prek 50 tisoč ljudi, prek 150 tisoč pa jih je v nečloveških razmerah zaprtih v koncentracijskih taboriščih in zaporih. Bolečina teh ljudi je vse hujša, preračunljivost ostalega sveta pa vse večja. Kako si sicer lahko razlagamo, da je svet dozdej tako malo naredil, da bi se vojna končala.

Slovenija ni zavračala ljudi, ki so se pred vojnimi grozotami zatekli k nam. Do danes je pri nas poiskalo zatočišče že več kot 63.000 začasnih beguncev, med njimi je največ Muslimanov. Skupno tvorijo že več kot tri odstotke prebivalstva v Sloveniji. Več kot polovica je otrok, okoli 40 odstotkov žensk, preostali so zvečine ostareli.

Več kot 16.000 začasnih beguncev je nastanjenih v 59 zbirnih centrih po vsej Sloveniji, v glavnem v bivših vojašnicah. Večina stavb je prenatrpanih in sanitarno neprimernih. V večjih centrih je tako zagotovljeno po eno stranišče, en umivalnik in en tuš za 100 do 150 ljudi. Samo za ureditev najnujnejših bivalnih in sanitarnih razmer bi v naslednjih treh mesecih potrebovali 750 tisoč ameriških dolarjev. A kje je še vse ostalo!

Naraščanje števila začasnih beguncev v Sloveniji

Izračunali so, da bi za zagotavljanje minimalnih programov nastanitve, oskrbe, pomoči, zdravstvenega in socialnega varstva, prevozov, evidenc in obveščanja za 63.000 začasnih beguncev v naslednjih treh mesecih potrebovali skupno 43 milijonov ameriških dolarjev. Slovenija je že zdaj v petih mesecih letošnjega leta potrošila za pomoč beguncem 18 milijonov ameriških dolarjev samo za financiranje oskrbe v centrih. Tujina je dosedaj prispevala materialno pomoč v vrednosti okoli 507.000 ameriških dolarjev, to pa je komaj 3,6 odstotka sredstev, ki jih za reševanje begunske problematike porablja naša država v tem času. Takšnega finančnega bremena Slovenija v prihodnje ne bo zdržala brez znatnejše tuje pomoči.

Najboljša rešitev bi seveda bila takojšnja ustavitev vojne in vračanje beguncev na svoje domove. Za najpomembnejši sklep mednarodne konference za pomoč beguncem, ki se je pravkar končala v Ljubljani, lahko štejemo zahtevo po vzpostavitvi koridorjev, varnih območij in zaščitnih con v BiH, kjer naj bi ogroženemu prebivalstvu zagotovili osnovne življenjske potrebe in jim omogočili, da bi tam ostali. To bi morala mednarodna skupnost začeti uresničevati takoj, kajti jeseni, še posebej pa pozimi, bo za marsikoga že prepozno, življenje v zbirnih centrih pa nevzdržno.

Lahko pa se zgodi, da bo vračanje beguncev spodbudil tudi čedalje bolj verjeten oboroženi poseg zahodnih sil. Te se šele zadnji čas vse bolj zavedajo grozljivih človeških stisk na bosanskem prizorišču, zato so se odločile odpreti pot za humanitarno pomoč stradajočemu prebivalstvu z vsemi sredstvi, tudi z vojaško silo.

Marija Frančeskin

TO POLETJE pa znova!

Vroči meseci so kot nalašč za lenarjenje in lahkotno branje, zakaj morda ne tudi za pisanje! Znova vam ponujamo možnost, da vsebino našega časopisa oblikujemo skupaj. No, nič hudo zahtevnega ne pričakujemo od vas. Le vašo jezo, ogorčenje in prizadetost na eni ter veselje, smeh in radoživost na drugi strani želimo deliti z vami.

In kaj ponujamo?

Svojo zgodbo, pripoved, razmišljanje, zapis, humoresko ali satiro, pesnitev ali pa spis kar tako poskušajte oblikovati v največ šestdesetih vrstah. Ponujamo vam dva temeljna okvira zgodbe

- ZJEZILO ME JE
- NASMEJAL SEM SE

Dovolj široko, kajne?

Zgodbe bomo (če bo treba, tudi s posegom lektorja) objavljali v poletnih mesecih in jih seveda honorirali. Jeseni bomo najboljše še posebej nagradili.

Zato le sedite za stroj ali h hčerkinemu zvezku in si dajte duška. Zgodbe so lahko tudi anonimne, svoje ime in naslov (za našo rabo) pa le navedite.

Naš naslov je znan: **DE, časopis slovenskih delavcev, Ljubljana, Dalmatinova 4/III.**

POHITITE!

Družba članov tekstilne industrije Slovenije je ta teden pripravila posvet s podpredsednikom slovenske vlade mag. Hermanom Rigelnikom. Nanj so bili povabljeni tudi nekateri drugi ministri in direktorji bank, ki imajo v svojih rokah ključne vzvode slovenske gospodarske politike. Tema pogovora je bila kajpak položaj tekstilne industrije, ki ji že v kratkem grozi kolaps. V tej luči je izzvenelo tudi poglavito sporočilo s tega posveta: če Drnovškova vlada v nekaj dneh ne bo sprejela nekaterih ukrepov, ki zadevajo tečaj tolarja in obresti od posojil za financiranje proizvodnje in izvoza, utegne pretežno izvozna tekstilna industrija preprosto crkniti.

Kot je v uvodu dejal direktor Družbe članov tekstilne industrije Slovenije Jože Mirtič, se stvari v tekstilni industriji že dalj časa nevarno zaostrejo, zdaj pa so dosegle kritično točko. Tekstilci so se znašli v velikih škripah zaradi izgube jugoslovanskih trgov, o čemer govori podatek o 50-odstotnem zmanjšanju proizvodnje v primarni industriji. Zmanjšuje se tudi zaposlenost. V takšnih okoliščinah tekstilcem ni preostalo drugega, kot da so se začeli pospešeno ozirati na zahodna tržišča in izvažati. Izvoz se je tako lani povečal za 15 odstotkov, letos pa so se v primerjavi z enakim lanskim obdobjem posli z Zahodom povečali še za 16 odstotkov. Naša tekstilna industrija izvažala že 80 odstotkov svoje proizvodnje in je visoko suficitna. Takšno preusmeritev v zelo kratkem času bi morala pozdraviti in seveda dodatno stimulirati vsaka pametna gospodarska politika. In kaj se dogaja pri nas?

Ravno nasprotno. Slovenska tekstilna industrija je za svojo tržno preusmeritev kaznovana. Najprej s tečajem tolarja, potem pa še z obrestmi, davšinami itd. Kot je dejal Mirtič, so tekstilci pri 200 milijonih dolarjev izvoza letos že izgubili 50 milijonov dolarjev samo s tečajem. Obresti znašajo petkrat več od celotne lanske amortizacije. Posledice so zaskrbljujoče: naša tekstilna industrija v tehnološkem pogledu že za 20 let zaostaja za zahodno konkurenco.

Vloženo delo ne pomeni nič več. Kolektivne pogodbe naj bi bile nerealne. Nujen je socialni pakt na realnih osnovah, hkrati je treba zarezati tudi v proračunske sektorje.

Posvet tekstilcev z Rigelnikom

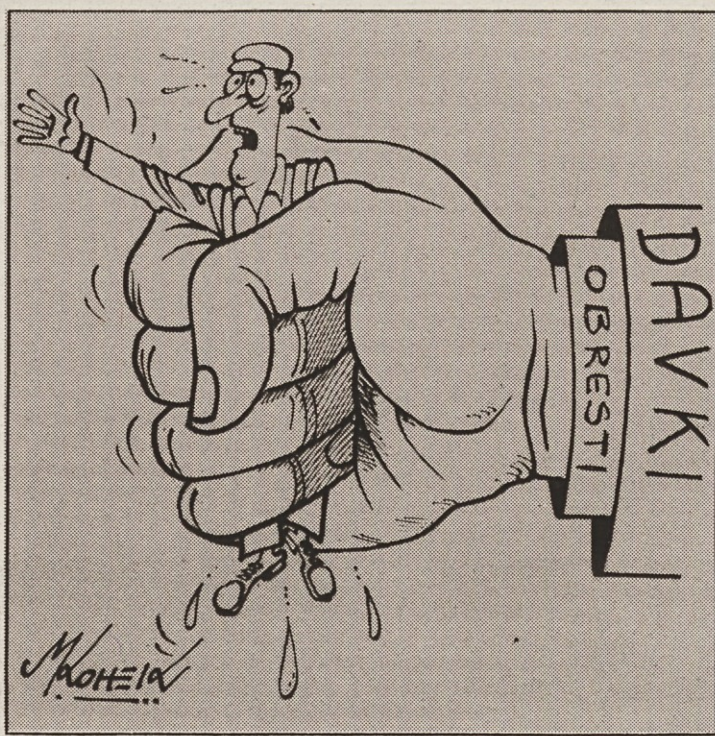
TEKSTILNI INDUSTRIJI GROZI KOLAPS

Stabilen tolar, sesuta ekonomija

Herman Rigelnik je na ta Mirtičeva izhodišča odgovoril s skiciranjem koncepta gospodarske politike Drnovškove vlade, pri čemer je na prvo mesto postavil lastninsko zakonodajo, sledi ji zasnova tekoče ekonomske politike, nato pride strategija. Ustavil se je pri tečaju tolarja in govoril o visoko suficitnem slovenskem gospodarstvu, kar naj bi bil glavni problem tečaja tolarja. Ali drugače: več izvažamo, manj je možnosti, da bi se tečaj marke dvignil. Po drugi strani pa si vlada prizadeva, da bi omogočila življenje tudi marginalnim izvoznikom. Obresti naj bi se zmanjšale s sanacijo bank. Po njegovih besedah moramo nujno znižati tudi stroške države, ki je organizirana neracionalno. Vlada tišči cene javnega sektorja, kjer vladajo monopoli. Kolektivne pogodbe naj bi bile tudi po Rigelnikovem mnenju nerealne. Glavni problem vlade je v tem, da ima preluknjani proračun, kar pomeni, da je v skupščini sprejeti proračun za letos že porabljen. V njem namreč ni bilo zajetih nekaterih pomembnih postavk, kot na primer: kup garancij za posojila (75 milijonov DEM) za ceste, energiko, obrambo, nuklearno itd. Vlada bo tako prisiljena priti pred parlament z novim proračunom. Računa na večje prihodke od dohodnin in carin!

Skratka: vlada računa, da se bo tečaj že v kratkem spremenil, kar pa ni v njenih rokah, saj ima prazen proračun, kar pomeni, da z njim ni sposobna realnih intervencij. Če to ne bo uspelo, bodo skušali izvoznikom pomagati drugače.

Takšna Rigelnikova razlaga direktorjev tekstilnih tovarnov seveda ni zadovoljila. Menili so, da bodo ti ukrepi delovali prepozno, se pravi v času od tri do šest mesecev, do takrat pa nihče od tekstilcev ne more več vzdržati. Takoj bi morali sprejeti ukrepe za stimuliranje neto izvoza, sicer... Direktorji sicer podpirajo program te vlade, ki pa za zdaj še vedno ostaja na ravni deklaracij. Pri obrestih so izvozniki ujetniki neke čudne politike. Vlada bi morala takoj zagotoviti kreditiranje po realnih obrestnih merah.

Potem je govoril predstavnik Banke Slovenije. Mož je govoril o ukrepih banke, da bi

šel tečaj navzgor. Bil je pričljiv, kar je dalo slutiti, da problem tečaja ne tiči v banki.

SOP KRŠKO IZ STEČAJA V NOVO PODJETJE SOP NOVOLINE

Na novo se je zaposlilo 169 delavcev

Podjetje Novoline iz Novega mesta je očitno nastalo v pravem okolju in še zlasti ob pravem času. Ne glede na vse zaplete, ki so povsem po potrebnem spremljali njegov nastanek in razvoj (afera: Pirnat), se danes to podjetje kaže kot učinkovit vzorec prehoda posameznih segmentov gospodarstva iz realsocialističnih okvirov na tržne osnove. Izvedba stečajnega postopka podjetja SOP Krško, p.o. in sanacija celotnega njegovega proizvodnega programa o tem ne dopušča nobenega dvoma.

Novoline se je polotil zahtevne naloge izvedbe stečajnega postopka SOP Krško, ki ga je sklenil z reorganizacijo njegovega proizvodnega programa. Po stečajnem postopku je Novoline skladno z razvojnimi programom sklepil stečajnega upravitelja in upniškega odbora prevzel

v najem poslovne prostore in proizvodne objekte. Hkrati je Novoline z ustanovitvenim kapitalom in celovito podporo pri poslovanju, ki omogoča hitro in učinkovito vračanje na trge in področja, ki jih je svojčas obvladal SOP, pridobil v svojem sistemu novo članico: SOP NOVOLINE. Podjetje je začelo konec letošnjega marca in v bistvu nadaljuje programske usmeritve in nudenje visokotehnoloških storitev nekdanjega podjetja.

Temeljna dejavnost novega podjetja, v katerem se je ponovno zaposlilo 169 delavcev iz nekdanjega SOP, je inženiring za specializirano opremo za tri osnovne programe:

- tehnologija površinske zaščite,
- tehnologija notranjega transporta v industrijskih proizvodnih procesih,

Kljub temu pa je moral ugotoviti: imamo stabilen tolar in sesuto ekonomijo, to je paradoks.

Ko so se stvari začele zapletati, je nastopil Božo Kuharič iz Mure, ki je bil zelo jase: »Mi smo dobili za eno marko 15. februarja letos 51 tolarjev, zdaj dobimo 50, medtem pa beležimo 30 do 40 odstotkov inflacije. Ne vem, zakaj vas čudi slovenski izvozni suficit.

Slovenija ga bo še naprej ustvarjala. To je jasno. Kako pa bomo ta presežek uravnavali v tečajni politiki, to je stvar vlade in Banke Slovenije. Tečaj pač mora biti tak, da bodo izvozniki lahko živeli.

Če ni problem tečaj, potem je pri nas problem nekaj drugega, in sicer prelivanje dohodka od izvoznikov k uvoznikom, pa še iz regij v center.

Mislim, da ne moremo čakati na učinke lastninjenja, ki se lahko zavleče dlje časa. Vlada mora ukrepati kratkoročno.

Mislim, da bi morala takoj postoriti tri reči: omogočiti realni tečaj, prav takšno financiranje proizvodnje in pa preprečiti monopole.

Monopolisti izčrpavajo izvoznike

Spet je govoril Rigelnik, in sicer o notranjih rezervah. O tem, da so proizvodne zmogljivosti izkoriščene 60-

odstotno ob enakih fiksnih stroških itd. Direktorji se s tem niso pomirili. Njihova ugotovitev je bila, da so tekstilci že počistili pred lastnim pragom. Zdaj naj to naredi tudi država. Če so nerealna izhodišča podpisanih kolektivnih pogodb, kaj potem reči šele za davke in prispevke, ki jih naša podjetja plačujejo največje na svetu. Tu nekaj smrdi. Na primer: SPIZ beleži presežke, prispevne stopnje pa se ne spreminjajo. Rigelnik je spričo tega lahko le ugotovil, da določen del javnega gospodarstva izčrpava izvoznega in da bodo skušali narediti red tudi na državni ravni.

Ali se bo kaj od teh obljub tudi uresničilo? To je težko reči, kajti zdi se, da pri kreiranju gospodarske politike tudi pod novo vlado nimajo odločilne besede predstavniki najbolj vitalnega (izvoznega) dela gospodarstva. To pa lahko pomeni samo nekaj: tudi ta vlada si ne upa zgrabiti bika za roke, kar pomeni, da pristaja na logiko, po kateri se pač kravo molze tako dolgo, dokler daje mleko. Kaj pa bo potem? Vlada na to očitno nima odgovora in prav to je najbolj skrbelo direktorje tekstilnih podjetij, ko so odhajali iz dvorane Induplatov iz Jarš, kjer je tekkel ta nič kaj spodbuden posvet.

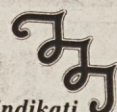
Ivo Kuljač

veniji, Franciji, ČSFR in Rusiji, ter projekte, ki jih bodo pripravili do konca tega leta.

Iz tistega, kar je bilo rečeno na novinarski konferenci, bi lahko ugotovili, da je SOP Novoline uspešno preстал začeto obdobje organiziranja poslovanja in da hitro osvaja potrebne trge. Sedež podjetja je v Ljubljani, na Litijski 51, ki sodi med najprezrentancnejše tovrstne objekte, medtem ko so proizvodni obrati v Krškem. Na sedežu v Ljubljani naj bi sčasoma nastalo novo poslovno središče.

Novoline iz Novega mesta, ki ga uspešno vodi direktor Dušan Plut, je torej podjetje, ki se je s svojimi razvojnimi in investicijskimi programi pospešeno vključilo v lastninsko preoblikovanje in razvoj drobnega gospodarstva. To pa je prav tisto, kar ta trenutek v Sloveniji najbolj potrebujemo.

I. K.

Svobodni Sindikati Slovenije

Začudim se: »Torej večno uboštvo so obljubili vojaki vaši! Potem jim pa nadškof ne daje nobene plače?

»Gotovo ne! Kakšnega pomena bi bilo sicer večno uboštvo? Na tem načelu je osnovan ves oddelek papežev vojske, kolikor ga je v utrjenem ostrogu gorškem.«

»Ob čem pa živi?«

»Ob miloščini! Vsak teden ima posebna kohorta pri slehernem polku službo, da berači po okolici. Ti vojaki jemljejo denar, jedila, vse, kar gre v vrečo ali žep. Take kohorte hodijo daleč naokrog; celo v Emono so že priberali včasi. Ali to ni prijaljo gologlavi telesni straži, ki je menila, da ji tuja kohorta krati dohodek. Pripetilo se je celo, da so se zgrabili z orožjem in da je tekla kri zaradi milodarov. Od tedaj papežev kohorte ne smejo več v mesto!«

»To je res izvrstna organizacija,« sem si mislil. »Koliko so stale vojske za prvega življenja mojega, sedaj pa ne stanejo ničesar!«

»Torej polk 'telesne straže' živi zgolj ob miloščini?«

Ivan Tavčar:

»Gotovo! In priliko boš imel opaziti, kako izvrstno je vse urejeno v tem oziru.«

V tem času sva dospela tja, kjer je pri zidu izviral studenec. Močan curek je vrel iz zemlje in polnil korito, vloženo v tla. Potem se je odtekal po vodotoču in izginjal pod ozidje. Okrog tega vrelca so bile napravljene klopi; po zidu pa je viselo obilo posod, s katerimi se je lahko zajemala voda. Železni obroči so bili vzdani v steno, da je bilo moči nanje privezati živimo, ako jo je kdo slučajno imel s sabo.

Pri tem vrelcu je obstal univerzitetni profesor, privezal mojega konja k steni in izpregovoril: »Odpočijva si nekoliko. Tukaj pijem vselej, kadar sem se navečerjal na kapiteljskem repušču. Tu pije sploh vsakdo, ki je na poti v mesto. Na tem mestu se smejo napiti celo hudodelniki, vpreženi v železnico, in to celo tedaj, kadar vozijo premilostivega nadškofa.

4000 (6)

Skratka: tu pije vse, in sicer iz stare navade, ukoreninjene v zgodovini naši. Torej pijva!«

Natočil je čiste vode in mi jo podal. Pil sem slastno, ker je bila to prva voda, ki sem jo pil po drugi svoji stvaritvi in ker je bila ta voda z zemlje slovenske!

»Praviš, da pijo tukaj vsi, ki so na poti v mesto, in to iz stare navade?«

»Iz jako stare navade! To je bilo za nadškofa Janeza IC. blagega spomina. Takrat je bil pri sv. Jakopu vikarij Luka, mlad, čvrst duhovnik, vnet za slavo svojega stanu. Zelo priljubljen je bil ženskemu spolu, posebno mlademu. Tiste dni je umrl stari župnik sv. Jakopa, in župnik je hotel biti vikarij Luka, ki je bil zelo priljubljen ženstvu, posebno mlademu. Ali škof Janez mu ni hotel dati župe, kar je vikarija Luko tako užalilo, da se je očitno uprl višjemu pastirju svojemu. Na trgu sv.

Jakopa je zasadil v zemljo prapor vstaje in pozval ženstvo vse župe na pomoč. To je bila prva in zadnja ženska vstaja, o kateri pričajo listi zgodovine naše. Kakor en mož se je dvignilo razljučeno ženstvo, pobralo možem orožje, se razdelilo v kohorte in kakor nekdanj amacone bojažljivo obkrožilo vikarija Luko. Zgodilo se je, to meseca malega travna 3919. leta, in najzanesljivejši zgodovinarji nam pripovedujejo, da se je nadškof Janez sam tresel na prestolu svojem. Ali vendar se vikarij Luka na sv. Jakopa trgu ni mogel držati dolgo. To pa zlasti zato ne, ker ga ni podpiralo moštvo, zakaj vsakemu zakonskemu možu šentjaskopske župe vendarle ni bilo všeč, ako mu je drobna žena lazila za vikarjem Luko.«

»Kako se je potem godilo vikariju?« sem vprašal radovedno, ker so me obhajali nekaki spomini iz devetnajstega stoletja.

»Ko se je nabralo okrog 2000 močno oboroženih žensk, se je vrigel vikarij Luka z njimi preko Gradaščice v trnovskem predmestju, kjer ga je ženstvo tudi

sprejelo kar najprisrčneje. Hipoma je imel vojske vsaj 4000 junakinj, oboroženih od nog do glave. Ž njimi se je utrdil za Gradaščico in okrog cerkve trnovske. V tem taborišču je dvakrat odbil naskok škofovskih vojakov, in s krvavimi glavami so le-ti bežali pred ženskami. Posebno in na prvem mestu se je odlikovala kohorta 'starih devic', katero si je vikarij Luka izbral za telesno stražo svojo. Ta kohorta je malone vsak dan udarjala preko Gradaščice v mesto, kjer sta se širila strah in groza.

Že se je menilo da premaga vikarij Luka nadškofa Janeza in da posadi samega sobe na škofovski sedež, ali na nesrečo vikarijevo se je v kohorti 'starih devic' vzbudila ljubosumnost. Očitale so vikariju, bodisi upravičeno, bodisi neupravičeno, da kaže preveč simpatij do polkovnice, ki je vodila šentjaskopsko brigado ženskega spola. Ker se vikarij Luka menda ni mogel popolnoma opravičiti, se mu je uprla kohorta 'starih devic' z vihrajočim praporom prekorčila Gradaščico in prestopila v škofov-

ski tabor. Od tedaj je bledela zvezda vikariju Luki in skoro mu je odbila zadnja ura! Janez IC. sam je postavil na čelo vojski svoji in z njo potisnil ubogega vikarija z ostanki njegovih žensk k mestnemu zidu za trnovsko cerkvijo. Ali bitka je bila krvava! Oče je usmrtil hčera, sin mater in mož ženo! Na Zena, bili so silni časi, toda končno je vendarle podlegel vikarij Luka. Obkolili so ga na ozidju za trnovsko cerkvijo, in drugače si ne mogel pomagati, nego da je skočil raz ozidje v veliko globočino, kjer se je pobil do smrti. Sam nadškof Janez je vodil bitko, in ko je bila zmaga dovršena, je izdal takoj splošno pomilostitev za vse krasne svoje nasprotnice. Popoldne tistega dne je šel premilostivi škof iz mesta, da bi se ohladil na polju. Prišel je tudi do tega studenca in žeja ga je zmogla. Naliti si je dal kupo in jo izpraznil na čast slavne premage. Od tistih dob pa je ostala navada, da pije vsakdo pri tem studencu, bodisi da je na poti iz mesta, ali na poti v mesto, in sicer pije na slavo premagi nadškofa Janeza IC!«

Nadaljevanje prihodnjic.

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

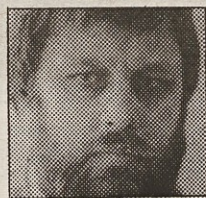
Poletje

Junij je za nami. Bil je povprečen, eden takih, ki se hitro skrijejo v dolgoletnem povprečju. Muhast glede dežja, topel, vendar brez izrazito vročih dni. Najvišja dnevna temperatura v Ljubljani je bila 27,8 stopinje. Največ do sedaj je bilo v Ljubljani junija 38 stopinj že skoraj davnega leta 1935. Pa pogledajmo še nekaj drugih podatkov za Ljubljano. Število toplih dni, s temperaturo vsaj 25 stopinj, je bilo 12, malenkost manj od povprečja, ki je 12,9 dneva. Najtoplejši dan je bil že kar na začetku, 2. junija. Povprečna dnevna temperatura je bila takrat 21,8 stopinje. Najhladnejši pa je bil 12. junija s povprečno temperaturo le 14 stopinj. Če ste morda pozabili, je bila najvišja dnevna temperatura ta dan le 16 stopinj. Število ur sončnega obsevanja je bilo 210,7, povprečno jih je 220,4. Jasnih dni, to so tisti, ko je skupne oblačnosti manj kot 20 odstotkov, letos junija ni bilo. Oblačnih, to so tisti z dnevno oblačnostjo vsaj 80 odstotkov, pa je bilo 10, nekaj več kot sicer povprečnih 8,5. Najbolj zanimivo je morda to, da kljub velikemu številu deževnih dni, bilo jih je kar 15, mesečna količina padavin ni bila dosežena. Po Sloveniji pa bi le našli nekaj krajev, kjer je bilo padavin celo več kot v povprečju. To so Murska Sobota, Novo mesto, Kočevje. Če pogledamo obliko padavin, ki je bila tudi letos junija najpogostejša, si take razlike med kraji lahko pojasnimo. Junija prevladujejo plohe in nevihte. Zato so padavine izrazito krajevno razporejene. In letos je bilo nekaj neviht več ali so bile bolj radodarne z dežjem ravno v teh treh krajih.

Po štirih, ponekod tudi več dnevih suhega vremena se je v petek zapeljala čez Slovenijo oslabiljena fronta. Ob koncu tedna bo razmerna sončno, toplo ali celo vroče. Ni pa rečeno, da nikjer ne bo dežja. Poletje se komaj dobro začinja, nevihte so tudi julija vsakdanji pojav.

Janševa
dialektika

Janez Janša, premikač, je ob prvi obletnici vojne za samostojno Slovenijo dokazal, da je do potankosti absolviral dialektični materializem. Slovence je razdelil na zmagovalce in poražence. Na naše in one druge. Po logiki pač, da velikih zmagovalcev ni, če ni na drugi strani velikih poražencev. In za zmago na »demokracičnih« volitvah ni dovolj, če so oni drugi doli v Srbiji. Biti morajo tu, med nami. Winstonu Churchillju je šele ob branju Premikov postalo jasno, zakaj je izgubil na prvih povojnih volitvah.

Žižkovo
berilo

Dr. Slavoj Žižek, spiritus movens liberalnih demokratov, je izjavil, da je Premike prebral samo do 20. strani. Glede na to, da si je in intervjuju za Delo drznil primerjati velikega slovenskega vojskovodjo, stratega in analitika z Blagojem Adžićem, tisto abotnostjo jugokomunističnega vojščaka, ima Žižek kar nekaj možnosti, da Premike v miru in v za to ustreznih prostorih na Roški prebore do konca. Spet bomo imeli proces proti četverici.

Hribarjeva
kooperativnost

Dr. Tine Hribar, odgovorni urednik Nove revije, je svojčas v blazni kooperativnosti z ideologi krščanske demokracije na neki okrogli TV mizi ob napovedani splošni stavki svobodnih sindikatov izjavil, da se bodo »oni prisiljeni organizirati v novi Demos, če se bo to nadaljevalo«. Ko je ugotovil, da rdeče nevarnosti pravzaprav ni in da prava nevarnost preti z desne, je bilo njegove kooperativnosti na mah konec. Zdaj svoje globoke misli izza TV omizja nadaljuje v ogorčeni polemiki s krščanskimi borci (Stres, Ocvirk, Juhant), ki so se drznili napasti člana uredništva NR in kristjana dr. Franceta Bučarja. Vsi so isti in samo za oblast jim gre.

Vodovnikova
ilegala

Albert Vodovnik, šef najmočnejšega slovenskega sindikata SKEI, pa se je zadnje čase nekoliko umaknil v ilegalo. Je edini slovenski politik, ki ni na oblasti in spoštuje nenapisano gentlemansko pravilo »100 dni«, v katerih se nova vlada pusti pri miru. Lojze Peterle je po ogorčeni ugotovitvi, da se zdaj po spremembi vlade na radiu nič več ne pozdravlja z »dober dan, žalost« ali »dobro jutro, revščina«, že napovedal obisk pri tihem Bertlnu.

Kuli

Humoreska

Ali sem
bil
udbovec

»Ha,« je rekel tovariš Neposredni proizvajalec splošnih strok, ko je dvignil glavo iz časopisa, »zdaj pa poslanecem ne bo treba podpisati, da niso bili pripadniki udbe, če bodo hoteli še naprej ostati oziroma če bodo hoteli biti izvoljeni.«

Običajno družba v bifeju bližnja srečanja posebne sorte in mi z njo smo umolkili, kot bi odrezal, kajti izrečena je bila besedica, ki se kljub vpeljani demokraciji še vedno izgovarja največkrat le s pridruženim glasom. Da bi nekako pretrgali to tišino, smo se ojunčili in rekli:

– To je dobro!
»Zakaj dobro? Ali ste bili pri udbi?« je naravnost vprašal tovariš Neposredni.

– Veste, to vas nič ne zanima, sem odločno odgovoril.
»Ampak po tem, kako ste komentirali sklep ustavne komisije, da svoje nekdanje pripadnosti udbi ni treba pisno zanikati, se zdi, kot da ste pri udbi bili...«

– Ali sem bil ali ne, je čisto vseeno. Važno je, da vi tega ne veste, sem bil bojevito razpoložen.

»Zakaj pa ne bi smel vedeti?« je tovariš Neposredni nežno vprašal.

– Ne šamo vi, nihče tega ne sme vedeti...

»Ampak nekdo pa ve, ali ste bili ali ne. Tisti, ki ima v rokah spiske. Pa vaši bivši šefi v udbi, če ste bili v tej združbi.«

– Pa kaj potem, če kdo ve?

»Nič posebnega. Za vrat vas bo držal, ker lahko objavi vaše ime, če mu ne boste povsede ali ga ne boste ubogali.«

– Ampak saj jaz nisem bil pri udbi!

»To sploh ni važno. Tisti, ki ima spiske, vseeno lahko objavi, da ste bili...«

– To bi pa moral dokazati!

»Kako? Saj spiskov ne bodo objavili.«

– Potem bi jih pa morali...

»Zanimivo, ali niste preje trdili, da to nikogar ne briga, ali ste bili pri udbi ali ne?«

– Ja, to je že res, ampak če me po krivem okleveta, potem bi pa že morali objaviti resnične spiske. In potem bi se videlo, da pri udbi nisem bil. Sicer pa sploh ne vem, zakaj bi kdo trdil, da sem bil pri udbi.

»Saj tega nihče ne bo naredil...«

– Torej je vse v redu, ali ne?

»Ni, ker vi veste, da lahko kdo lansira govorico, da ste bivši udbaš, vi pa ne morete dokazati, da niste bili...«

– Ja, in kaj naj torej storim?

»Nič, pridni bodite. Držite jezik za zobmi, pazite, da ne boste užalili kakšnega človeka, ki je lahko bil kakšen bivši udbovec, kajti lahko vam zameri in tako boste postali udbovec...«

– Ampak to je konec demokracije, če bomo živeli v takšnem strahu...

»O kakšnem koncu demokracije govorite! Saj se še začela ni, vsaj dokler ne bodo znani tile spiski...«

Bogo Sajovic

DE	IZVEDENEC, SPECIALIST	SODOBNI BOLGARSKI PISATELJ (JORDAN)	PREDVE- RJE, VEŽA	ODPLAČILO DOLGA, VRNITEV	KAREL AMBROŽ	FRANCOSKA REKAIN DEPARTMA	ITALIJ. SLIKAR (DOMENICO)	MORSKA OBALA S KOPALIŠČI IN HOTELI	MATERIN BRAT	MEDENA ROSA NA LISTJU
SLOV. DRAMATIK (»DO-GODEK V ME-STUGOGI«)										
OZEMLJE VST. VEKU SŠTIRIMI VLADARJI										
BIV. ZAGREB. NOGOMETAS (KRASNODAR)					ANG. FILM. IGRALEC (DAVID)					
PODZEMNI ŽUJKOJED					SOD. AMER. PISATELJ: CA JONG MARJAN IVANUŠ					
DE	ZAČETNIK DINASTIJE ARSAKIDOV	NAJAV. OTOK NA JADRANU NAMEN, NAKANA	TENISAČ COURIER REŽISERKA ZETTERLING			LUDWIG ERHARD AM. IGRAJKA (PATRICIA)		VERDUJE-VA OPERA	FRANC. ME-STOZIN-DUSTRIJO PORCELANA	
RAZTELE-ŠEVALEC				ŠP. RUDAR-SKO MESTO SKRILASTA PLOŠČA						
PARADIŽ		OKRAJŠ. MOŠ. IME FR. FILM. IGRAJKA (EMANUELLE)			VELIKO FIN-SKO JEZERO IGRA S KARTAMI					
OBCESTNI KAMEN					PLOD NEKO. FRAN-COSKI ZLATNIK			NADA VIDMAR RDEČA POLJSKA CVETICA		
RIMSKI VOJSKOVO-DJAIN DRŽAVNIK			IZVAJALEC REKLAME RUDI OMOTA							
KRAVJA PASTRICA						AMERIŠKA FILMSKA IGRAJKA FONDA				
AVTOR KRIŽANKE R. NOČ	SINTAKTI-ČNO NE-SKLADJE V STAVKU					SPOJINAS KISIKOM, OKSID				

Nagradna križanka št. 27

Rešeno križanko nam pošljite do 14. julija 1992 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana, p.p. 479, na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št. 27.

Nagrade so: 1.000, 700 in 500 tolarjev.

Rešitev nagradne križanke št. 25

PLATINA, KOLPA, RARITETA, ALARM, SRAKOPER, RATO, TIM, NOS, NOVELA, ASIR, STAEI, KEN, NASAD, NR, ASTA, PISATELJ, AM, PAVLE ZIDAR, KOO, IS, MIA, ORDINARIAT, NA LECONTE

Izzrebani reševalci nagradne križanke št. 25

- Ivanka Hvalica, Cankarjeva 13, 64290 Tržič,
- Franc Lekše, Prešernova 47, 61420 Zagorje ob Savi,
- Olga Štempihar, C. 1. maja 12, 64000 Kranj.

Nagrade bomo poslali po pošti.

Šef

Ko je šef prebral izjavo ljubljanskega nadškofijskega ordinariata, v kateri visoki cerkveni uradniki protestirajo proti »neresničnemu prikazovanju vračanja krivično odvzetega cerkvenega premoženja, posebno gozdov«, mu je bil najbolj všeč naslov: »V službi državljanov R Slovenije«. Šefu je šinilo v glavo, da ne bi bilo prav nič narobe, če bi v primeru, da bi bili Cerkev vr-

njeni gozdovi, ta naslov kar uza-konili. Zakon, ki ga bo šef predlagal v parlamentu, bo imel samo tri člene in vsi trije bodo služili državljaniom R Slovenije. Po prvem zakonskem določilu bo morala Cerkev skrbeti za vzdrževanje in graditev gozdnih cest, kot so to počeli prejšnji lastniki. Kar bo ostalo od profita, pa bi morala Cerkev strogo namensko porabiti za vzdrževanje sakralnih objektov. Vse ostalo naj bi šlo izključno v dobrodelne namene, kot na primer pri loteriji. Samo po sebi se razume, da bi morala Cerkev vsako leto javno razgrniti bilanco poslovanja z gozdovi, iz katere bi bilo javno razvidno, koliko te bilance je bilo res »v službi državljanov R Slovenije«. Šef je prepričan, da bo ljubljanski nadškofijski ordinariat njegov zakonski predlog prvi podprl.

Horoskop

Namen posvečuje
sredstvo

Slovenski pisatelj, dramatik in politik dr. Anton Novačan (rojen 9. julija 1887) je bil po prvi svetovni vojni dodeljen razmejitevni komisiji na naši severni meji. O tem je kasneje pripovedoval v družbi svojih prijateljev na Krasu, med katerimi je bila tudi žena goriškega glavarja Znidaršiča.

»Vodja komisije je bil angleški general, njegova žena pa je bila član komisije. Takoj sem spoznal položaj. Vedel sem sicer, da ima general glavno besedo, vendar sem opazil, da se v dvomljivih primerih spogleduje z ženo, ta mu pa zdaj odkimava, zdaj spet prikimava in nazadnje general vedno stori po njeni volji.

Ko sem to spoznal, sem se začel smukati okoli nje, dokler si nisem pridobil stalnega mesta ob njeni strani. Bolj ko sem bil prijazen z njo, bolj sem čutil, kako potekajo pogajanja nam v prid. Do Celja je šlo kar gladko, proti Mariboru pa čedalje težje. Borili smo se za vsako ped zemlje, Maribor je bil trda kost. Že je kazalo, da ga bomo izgubili, tedaj pa sem se ojunčil, nagnil sem se k sosedu, jo pogladil, stisnil za koleno in Maribor je bil naš.

»Gospod Novačan,« se je oglasila glavarjeva žena, »mar bi segli še malo više, pa bi padel še Gradec.«

Dr. Novačan je imel visoke politične ambicije, vendar kakih posebnih uspehov ni dosegel. Želel si je postati ban Dravske banovine in zato je pred imenovanjem začel po Beogradu razširjati govorice, da ga Slovenci hočejo za bana, istočasno pa je začel po Sloveniji namigovati, da se zanj ogreva Beograd. Kljub vsemu trudu in drobnim lažem pa je bil za bana imenovan njegov dober prijatelj dr. Marušič. Znanci so tedaj Novačana malce posmehljivo spraševali:

»Kako to, da je sedaj Marušič postal ban?«

Novačan je takoj dostojanstveno odvrnil:

»Marušič je predlagal mene, jaz pa njega. Oni pa so sprejeli pametnejši predlog.«

V tem tednu so se rodili še slovenski književnik Franc Levce, pesnik in pisatelj Miran Jarc, francoski basnopisec Jean de La Fontaine, nemški pisatelj Ludwig Ganghofer, slovenska alpinista dr. Henrik Tuma in Jakob Aljaž, avstrijski dirigent in skladatelj Gustav Mahler in francoski državnik Georges Pompidou.

Deni